



JAARREKENING STEDIN NETBEHEER B.V.

2019

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
JAARREKENING	6
Geconsolideerde jaarrekening 2019	7
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	11
Enkelvoudige jaarrekening 2019	57
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	59
OVERIGE GEGEVENS	64
Statutaire winstbestemming	65
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	66
BIJLAGEN	71
Verklaring naleving gedragscodes	72
Gereguleerde taken Netbeheer	73
Gesegmenteerde informatie	75
Overeenkomsten met verbonden partijen	86
Beter netbeheer	87
DISCLAIMER	89

INLEIDING

Stedin, voor de nieuwe energiegeneratie

Als netbeheerder realiseert Stedin een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening voor haar ruim 2 miljoen klanten. Dit doen we enerzijds door het aanleggen, beheren en toekomstbestendig maken van de elektriciteits- en gasnetten en anderzijds door het faciliteren van de energiemarkt. Stedin is netbeheerder in het grootste deel van de Randstad, waaronder Den Haag, Utrecht, Rotterdam en het Rijnmond haven- en Botlekgebied. Drukke, stedelijke gebieden met complexe infrastructuur, waar de afhankelijkheid van energie groot is en energie altijd beschikbaar moet zijn. Om te wonen, werken en leven. Vandaag, en morgen. Daarnaast beheren we de energie-infrastructuur in de regio's Kennemerland, Amstelland en Noordoost Friesland. Bij Stedin werken 3.672 medewerkers.

Onderdeel van de netwerkgroep

Stedin Netbeheer B.V. (Stedin) is onderdeel van de netwerkgroep met aan het hoofd Stedin Holding N.V. Binnen deze groep is Stedin eigenaar van meerdere elektriciteits- en gasnetwerken in Nederland. Vanuit die hoedanigheid is Stedin verantwoordelijk voor het uitvoeren van de gereguleerde activiteiten die staan in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet en die op een netbeheerder van toepassing zijn. Stedin Holding N.V. heeft de eigendom van alle aandelen Stedin. De aandelen van Stedin Holding N.V. zijn in handen van 53 Nederlandse gemeenten. Gemeenten met meer dan 2% van de aandelen zijn: Rotterdam, Den Haag, Dordrecht, Leidschendam-Voorburg, Lansingerland, Delft, Zoetermeer, Nissewaard, en Pijnacker-Nootdorp.

Gereguleerde markt

Stedin opereert naast andere regionale netbeheerders in een gereguleerde markt. Iedere regionale netbeheerder is een monopolist binnen zijn verzorgingsgebied. Regulering houdt in dat de taken die de netbeheerders uitvoeren in de Nederlandse wetgeving zijn vastgelegd en dat de tarieven die ze daarvoor mogen vragen, bepaald worden door de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Het reguleringsmodel stimuleert netbeheerders door middel van een benchmarkvergelijking om zo goed mogelijk te presteren op het gebied van efficiëntie en kwaliteit. Een gedetailleerde omschrijving van de gereguleerde activiteiten is opgenomen in de bijlage 'Gereguleerde taken Netbeheer'.

Samen werk maken van een leefwereld vol nieuwe energie

De elektriciteits- en gasnetten vormen een belangrijke schakel in het energiesysteem. We zijn er trots op dat onze netten tot de meest betrouwbare van de wereld behoren. Tegelijkertijd zijn we onderdeel van een belangrijke maatschappelijke verschuiving: de urgente overgang van een economie die vooral is gebaseerd op het gebruik van fossiele energiebronnen naar een schone economie gebaseerd op hernieuwbare bronnen. Stedin zet in op een leefwereld die in het teken staat van duurzame verbinding.

Jaarrekening Stedin

De jaarcijfers 2019 van Stedin zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V. als onderdeel van het jaarverslag van Stedin Groep 2019. Het jaarverslag van Stedin Groep is online gepubliceerd. Stedin Holding N.V. heeft een aansprakelijkheidsverklaring afgegeven ten aanzien van de verplichtingen van Stedin. Uit hoofde van toepassing van artikel 2:403 BW is Stedin vrijgesteld van de verplichting tot openbaarmaking van de jaarrekening in het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Uit het oogpunt van transparantie kiest Stedin ervoor haar jaarrekening toch te publiceren. Tevens geeft deze jaarrekening invulling aan de verplichtingen die voor Stedin voortvloeien uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Deze wetten verplichten Stedin onder meer om een afzonderlijke

boekhouding te voeren voor het beheer van de netten en een verslag van deze boekhouding te publiceren. De bijlage 'Gesegmenteerde informatie' van deze jaarrekening geeft invulling aan deze verplichting.

Wet Normering Top Inkomens

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is van toepassing op Stedin. De toelichtingsvereisten over 2019 voor Stedin ingevolge de WNT zijn verantwoord in de jaarrekening van Stedin Holding N.V. in paragraaf 6.2 'WNT verantwoording 2019 Stedin Netbeheer B.V. en Enduris B.V.'.

Financiering energietransitie

Stedin Groep wordt vanwege de energietransitie geconfronteerd met forse investeringen in het energienet in haar verzorgingsgebied. De raad van commissarissen, raad van bestuur en aandeelhouders van Stedin Groep zijn het erover eens dat actie nodig is om een betaalbare en betrouwbare energievoorziening ook in de toekomst te garanderen. De investeringen die Stedin moet doen vanwege de energietransitie komen bovenop de lopende investeringen die nodig zijn om het elektriciteit- en gasnet goed te laten functioneren. De toegestane inkomsten van Stedin groeien minder hard dan nodig is om al deze investeringen in de toekomst te kunnen blijven financieren. De enorme investeringen in de energietransitie vragen de komende jaren veel van onze financiële positie. Om die reden verwacht Stedin Groep de komende jaren tussen de 750 miljoen en 1 miljard euro aan extra eigen vermogen nodig te hebben om die investeringen te kunnen doen. Daarom onderzoeken we met onze aandeelhouders de mogelijkheden om de balans van Stedin Groep te versterken. Ook zijn we samen met andere netbeheerders in gesprek met de toezichthouder om te bezien hoe de reguleringsmethodiek hierop beter zou kunnen aansluiten.

Impact coronacrisis

Op het moment van publicatie van dit jaarverslag over 2019 maken wij een unieke situatie mee in Nederland. De landelijke maatregelen die zijn ingezet om de verspreiding van het coronavirus te beheersen, hebben gevolgen voor ons allemaal. De coronacrisis heeft ook impact op Stedin Groep. Meer over de impact van de coronacrisis leest u in het hoofdstuk '34. Gebeurtenissen na balansdatum'.

JAAARREKENING

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2019

GECONSOLIDEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING

x € 1 miljoen	Toelichting	2019	2018
Netto-omzet	4	1.032	1.022
Overige baten	5	17	25
Totaal bedrijfsopbrengsten		1.049	1.047
Personeelskosten	6	335	303
Kosten van inkoop en uitbesteed werk	8	247	265
Overige bedrijfskosten	9	203	186
Af: Geactiveerde productie eigen bedrijf	10	-162	-139
		623	615
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa	11	276	254
Totaal bedrijfskosten		899	869
Bedrijfsresultaat		150	178
Financiële baten en lasten	12	-27	-31
Resultaat voor belastingen		123	147
Belastingen	13	-36	-18
Resultaat na belastingen		87	129
Totaal niet-gerealiseerde resultaten		-	-
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		87	129

GECONSOLIDEERDE BALANS VOOR WINSTBESTEMMING

x € 1 miljoen	Toelichting	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	15	5.638	5.374
Gebruiksrecht vaste activa	16	80	-
Immateriële vaste activa	14	9	8
Financiële vaste activa			
- Verstrekte leningen	17	11	12
Totaal vaste activa		5.738	5.394
Vlottende activa			
Voorraden	19	33	34
Vorderingen op groepsmaatschappijen	18	4	6
Handelsdebiteuren en overige vorderingen	20	136	134
Liquide middelen	21	16	37
Totaal vlottende activa		189	211
TOTAAL ACTIVA		5.927	5.605
EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA			
Aandelenkapitaal	22	1	1
Agio reserve	22	2.748	2.748
Overige reserves	22	460	331
Resultaat boekjaar	22	87	129
Totaal eigen vermogen		3.296	3.209
Langlopende verplichtingen			
Personeels- en overige voorzieningen	23	16	8
Uitgestelde belastingverplichtingen	24	91	92
Langlopende schulden aan groepsmaatschappijen	25	1.151	1.151
Rentedragende schulden	26	66	-
Vooruitontvangen opbrengsten	27	612	551
Totaal langlopende verplichtingen		1.936	1.802
Kortlopende verplichtingen			
Overige voorzieningen	23	2	-
Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen	28	507	440
Kortlopende rentedragende schulden	26	14	-
Handelscrediteuren en overige schulden	29	172	154
Totaal kortlopende verplichtingen		695	594
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA		5.927	5.605

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

x € 1 miljoen	Toelichting	2019 ¹	2018
Resultaat na belastingen		87	129
Aanpassingen voor:			
· Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties materiële vaste en immateriële activa	11	276	254
· Resultaat bij verkoop materiële en immateriële vaste activa		-1	-4
· Amortisatie bijdrage aansluitkosten ¹	27	-16	-14
· Mutatie werkkapitaal	35	86	136
· Mutatie voorzieningen en overige ¹		17	-35
Kasstroom uit operationele activiteiten		449	466
Nieuw verstrekte leningen	17	-3	-5
Aflossing verstrekte leningen	17	4	2
Investerings materiële vaste activa	15	-536	-534
Desinvesteringen materiële vaste activa	15	1	5
Desinvesteringen immateriële vaste activa	14	-1	-3
Bijdrage aansluitkosten ¹		80	87
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-455	-448
Leaseverplichtingen	26	-15	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-15	-
Mutatie liquide middelen		-21	18
Saldo liquide middelen per 1 januari		37	19
Saldo liquide middelen per 31 december		16	37

¹ Met ingang van 2019 is de ontvangen bijdrage aansluitkosten als separaat onderdeel van de kasstroom uit investeringsactiviteiten opgenomen. De vergelijkende cijfers 2018 zijn hiervoor aangepast. Deze aanpassing is doorgevoerd vanwege het langlopende karakter van de bijdrage aansluitkosten en om voor vergelijkbaarheid met marktpartijen.

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het geconsolideerd kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Verhoudingen met gelieerde vennootschappen worden verantwoord onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Voor de transacties met verbonden partijen zie tevens toelichting 31. Transacties met verbonden partijen.

Een specificatie van de mutatie werkkapitaal is opgenomen in toelichting 35. Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht.

GECONSOLIDEERD MUTATIEOVERZICHT EIGEN VERMOGEN

x € 1 miljoen	Aandelen- kapitaal	Agioreserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen
Per 1 januari 2018	1	2.748	215	116	3.080
Resultaat bestemming 2017	-	-	116	-116	-
Totaalresultaat	-	-	-	129	129
Per 31 december 2018	1	2.748	331	129	3.209
Resultaat bestemming 2018	-	-	129	-129	-
Totaalresultaat	-	-	-	87	87
Per 31 december 2019	1	2.748	460	87	3.296

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

1. GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

Algemene informatie

Stedin Netbeheer B.V. (hierna Stedin) is statutair gevestigd aan de Blaak 8 te Rotterdam en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24289101. Stedin past artikel 2:403 BW toe en maakt gebruik van de vrijstelling om een bestuursverslag op te nemen in de jaarrekening alsmede van de vrijstelling ten aanzien van de deponering van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel. Stedin Holding N.V. heeft hiervoor de benodigde aansprakelijkheidsverklaring en instemmingsverklaring gedeponerd bij de Kamer van Koophandel.

De belangrijkste activiteit van Stedin is het realiseren van een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening. Dit doet Stedin enerzijds door het aanleggen, beheren en toekomstbestendig maken van de elektriciteits- en gasnetten en anderzijds door het faciliteren van de energiemarkt en het daartoe verrichten van alle taken welke in gevolge van artikel 16 lid 1 van de Elektriciteitswet 1998 en in de Gaswet op een netbeheerder, als bedoeld artikel 10 lid 3 van de Elektriciteitswet 1998 respectievelijk artikel 2 lid 1 van de Gaswet rusten, alsmede al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, mits binnen de wettelijke voorschriften van de Elektriciteitswet 1998 respectievelijk Gaswet.

Stedin is actief in de provincies Zuid-Holland, Utrecht en in delen van de regio's Noordoost-Friesland en Kennemerland. Stedin opereert naast de andere Nederlandse regionale netbeheerders in een gereguleerde markt. Iedere regionale netbeheerder is een monopolist binnen zijn verzorgingsgebied. Regulering houdt in dat de taken die de netbeheerder uitvoert bij wet bepaald zijn en de tarieven bepaald worden door de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Het reguleringsmodel stimuleert netbeheerders door middel van een maatstafmodel zo goed (efficiënt en kwalitatief) mogelijk te presteren.

De geconsolideerde jaarrekening van Stedin bevat de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, de geconsolideerde balans, het geconsolideerd kasstroomoverzicht, het geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen en de toelichtingen. Tenzij anders vermeld, zijn alle in dit verslag opgenomen bedragen in miljoenen euro.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) per 31 december 2019 zoals goedgekeurd door de Europese Commissie en Titel 9 BW2. De financiële gegevens van de onderneming zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V., die is gedeponerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam.

De enkelvoudige winst-en-verliesrekening wordt op grond van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld door de bestuurder van Stedin. De jaarrekening 2019 is ondertekend door de bestuurder van de vennootschap. Ondertekening door de bestuurder geldt tevens als vaststelling door de enig aandeelhouder, Stedin Holding N.V.

Belangrijke gebeurtenissen gedurende 2019

Aanpassingen tarief voor de vennootschapsbelasting

In december 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel goedgekeurd om het vennootschapsbelastingtarief aan te passen naar 25% in 2020 en naar 21,7% in 2021. Dit betekent dat de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen in de toekomst tegen hogere tarieven, dan waar in 2018 rekening mee is gehouden (22,55% voor 2020 en 20,5% vanaf 2021), zullen worden afgerekend met de fiscus. De waardering van de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen per 31 december 2019 reflecteren deze hogere tarieven. Het negatieve effect op het nettoresultaat bedraagt € 6miljoen en is nader uiteengezet in toelichting 24. Uitgestelde belastingverplichtingen .

International Financial Reporting Standards (IFRS)

De geconsolideerde jaarrekening van Stedin is opgesteld in overeenstemming met de per 31 december 2019 geldende IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie (EU), en de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW. IFRS omvat zowel de IFRS-standaarden als de International Accounting Standards van de International Accounting Standards Board (IASB) en de interpretaties van IFRS- en IAS-standaarden van respectievelijk de IFRS Interpretations Committee (IFRIC) en het Standing Interpretations Committee (SIC). Waar noodzakelijk zijn waarderingsgrondslagen van joint operations en geassocieerde deelnemingen in overeenstemming gebracht met die van Stedin. De geconsolideerde jaarrekening is met toepassing van het continuïteits- en het toerekeningsbeginsel opgesteld.

Gewijzigde IFRS-standaarden en interpretaties

De volgende wijzigingen in bestaande IFRS-standaarden die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd met ingang van het boekjaar 2019, zijn relevant voor Stedin en zijn in voorkomende situaties toegepast bij het opstellen van deze jaarrekening:

IFRS 16 'Leaseovereenkomsten'

IFRS 16 vervangt per 1 januari 2019 IAS 17, IFRIC 4, SIC 15 en SIC 27.

Stedin heeft IFRS 16 per 1 januari 2019 geïmplementeerd en heeft hierbij de 'modified retrospective approach' gehanteerd in overeenstemming met IFRS 16.C5b. Als gevolg daarvan is de vergelijkende informatie over voorgaande perioden niet aangepast.

Belangrijk gevolg van de implementatie van IFRS 16 voor Stedin als huurder is dat rechten en verplichtingen uit hoofde van operationele leases op de balans moeten worden opgenomen. Als gevolg hiervan heeft een balansverlenging van € 95 miljoen plaatsgevonden per 1 januari 2019. Daarnaast treedt een verschuiving in de winst-en-verliesrekening op van operationele kosten naar afschrijvingen en in zeer beperkte mate naar financiële lasten. In 2019 heeft hierdoor een verschuiving van circa € 16 miljoen van overige bedrijfskosten naar afschrijvingen (€ 15 miljoen) en rentelasten (€ 1 miljoen) plaatsgevonden. Voor het kasstroomoverzicht over 2019 heeft de toepassing van IFRS 16 geleid tot een afname van de operationele kasstroom met € 16 miljoen, onder gelijktijdige toename van de uitgaande kasstroom uit financieringsactiviteiten met eenzelfde bedrag.

Bij het vaststellen of sprake is van een leaseovereenkomst zijn de bepalingen van IFRS 16.9 in acht genomen.

Verder zijn de volgende praktische benaderingen toegepast:

- Voor de lopende contracten per 1 januari 2019 wordt de bestaande leaseclassificatie van de huurcontracten toegepast; dit betekent dat voor de bestaande leasecontracten waarbij Stedin huurder is per 1 januari 2019 het verschil in de financiële vastlegging tussen financial lease en operational lease is vervallen. Nieuwe leasecontracten worden vanaf 1 januari 2019 behandeld volgens IFRS 16.
- Bestaande financiële leases met een onderliggende waarde kleiner dan € 5.000,- of met een looptijd korter dan twaalf maanden worden per 1 januari 2019 niet op de balans opgenomen. De leasetermijnen hiervan worden direct in de winst- en verliesrekening verantwoord.
- Bij toepassing van de modified retrospective approach is op 1 januari 2019 de waarde van de nieuw op de balans opgenomen lease-activa identiek aan de waarde van de leaseverplichting. Er is derhalve geen sprake van een vermogenssprong, in overeenstemming met IFRS 16.C8b(ii).

Bij de bepaling van de leaseverplichtingen en de gebruiksrechten op 1 januari 2019 is gebruikgemaakt van de marginale rentevoeten per die datum. De marginale rentevoet wordt bepaald op basis van de risicovrije marktrente, verhoogd met een specifiek voor Stedin geldende risico-opslag voor eenzelfde duur en met eenzelfde zekerheid als waartegen Stedin zou financieren voor de verkrijging van een vergelijkbaar actief op 1 januari 2019. De gewogen gemiddelde marginale rentevoet bedroeg per 1 januari 2019 1,4%.

De implementatie van IFRS 16 heeft tot een balansverlenging van € 95 miljoen per 1 januari 2019 geleid. Deze bestaat uit een toename van de leaseverplichtingen en daarnaast eenzelfde toename van de leaseactiva. Deze leaseverplichtingen hebben betrekking op grond- en bedrijfsgebouwen en leaseauto's.

Het verschil tussen de verplichting uit hoofde van operationele leases per eind 2018 van € 122 miljoen en de opname van € 95 miljoen per 1 januari 2019 onder IFRS 16 is met name gelegen in de non-lease componenten die bij de toepassing van IFRS 16 uitgesloten zijn.

Per 31 december 2019 bedraagt de boekwaarde van de gebruiksrechten € 80 miljoen en de leaseverplichtingen € 80 miljoen, onderverdeeld naar langlopend (€ 66 miljoen) en kortlopend (€ 14 miljoen). De gebruiksrechten zijn afzonderlijk in de balans opgenomen en de leaseverplichtingen onder de rentedragende schulden.

Lessoraccounting onder IFRS 16 is niet significant gewijzigd ten opzichte van de huidige accounting regels onder IAS 17. Lessors zullen alle leases classificeren zoals in IAS 17 waarbij onderscheid dient te worden gemaakt tussen operational en financial leases. De toelichting ten aanzien van lessorcontracten heeft geen impact op de jaarrekening 2019 van Stedin. Stedin verhuurt bedrijfspanden en transformatoren aan derden. De activa zijn bij Stedin verantwoord onder de materiële vaste activa. De opbrengsten uit operationele leases worden lineair over de leaseperiode meegenomen als bedrijfsopbrengsten in het resultaat van Stedin.

De staatssecretaris van Financiën heeft in 2019 aangegeven dat IFRS 16 fiscaal niet gevolgd kan worden. De Belastingdienst zal dit standpunt volgen. Er ontstaat derhalve een belastinglatentie als gevolg van de invoering van IFRS 16. Per 1 januari 2019 hebben de wijzigingen geen impact op de latente belastingen.

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

In de loop van 2019 is de latentie gevormd in overeenstemming met IAS 12. De toelichting op de belastinglatenties staat vermeld in toelichting 24. Uitgestelde belastingverplichtingen .

In onderstaande tabel is opgenomen de aansluiting tussen het saldo van de niet uit de balans blijken- de verplichtingen volgens de jaarrekening 2018 van Stedin en de geactiveerde leaseverplichting op onze openingsbalans 2019.

x € 1 miljoen	1 januari 2019
Niet uit de balans blijken- de verplichting toegelicht ultimo 2018	122
Af: non-lease componenten	-14
Af: 'practical expedient' korte termijn leases + lage waarde	-1
Af: werkelijke termijn i.p.v. eeuwigdurend erfpacht	-4
Af: overig	-8
Leaseverplichting verantwoord op 1 januari 2019	95

IFRIC 23 'Uncertainty over Income Tax Treatments'

De nieuwe interpretatie van IFRIC 23 heeft betrekking op onzekere belastingposities onder IAS 12. In deze interpretatie worden de volgende punten geadresseerd:

- het collectief behandelen van fiscale posities;
- aannames inzake onderzoek van de Belastingdienst;
- de bepaling van belastbare winst of verlies, grondslagen, verrekenbare fiscale verliezen en belastingtarieven;
- het effect van veranderingen in feiten en omstandigheden.

Deze interpretatie is in werking getreden per 1 januari 2019. Voor de Stedin heeft dit geen directe gevolgen voor de jaarrekening.

Stedin heeft geen handhavingsconvenant met de belastingdienst, maar wel frequent overleg met de inspecteur, inclusief overleg over onzekere posities. Stedin hanteert een beleid om posities in te nemen die niet als 'agressief' worden betiteld voor wat betreft belastbaarheid van winsten, aftrekbaarheid van kosten of latere timing van belastingen.

Zodra na overleg met de inspecteur of Stedin inzichten veranderen en posities minder onzeker worden leidt dit tot opname in de acute positie of (her)beoordeling van risico's. De onzekere belastingpositie wordt toegelicht in de jaarrekening op het moment wanneer hier naar verwachting een (cumulerend) materieel onzeker effect kan ontstaan, dus nog voor verwerking in de acute positie.

Gezien het feit dat er geen onzekere belastingposities zijn die potentieel leiden tot een materieel onzeker effect, is geen aanvullende toelichting in de jaarrekening opgenomen.

Nieuwe IFRS-standaarden en interpretaties die op latere boekjaren betrekking hebben

De volgende nieuwe IFRS-standaarden die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd maar nog niet verplicht van toepassing zijn in 2019, zijn relevant voor Stedin en worden toegepast vanaf 1 januari 2020:

Conceptual Framework herzien

De IASB heeft het Conceptual Framework herzien. De IASB heeft ook referenties in standaarden bijgewerkt, zodat deze naar het nieuwe Framework verwijzen, maar het heeft geen consequente wijzigingen in standaarden aangebracht om de wijzigingen in het raamwerk te weerspiegelen, zoals het wijzigen van de definities van activa en passiva in de standaarden.

Het nieuwe framework:

- herintroduceert de termen rentmeesterschap (stewardship) en voorzichtigheid (prudence);
- introduceert een nieuwe activadefinitie die zich richt op rechten en een nieuwe verplichting definitie die waarschijnlijk breder is dan de definitie die het vervangt, maar dat niet het onderscheid tussen een verplichting en een eigen-vermogensinstrument wijzigt;
- verwijdert van de definities van activa en passiva verwijzingen naar de verwachte stroom van economische voordelen. Dit verlaagt de hindernis voor het identificeren van het bestaan van een actief of aansprakelijkheid en legt meer nadruk op het weerspiegelen van meetonzekerheid;
- bespreekt de waardering tegen historische kosten en reële waarde en biedt enige richtlijnen over hoe de IASB een waarderingsmethode zou kiezen voor een specifiek actief of verplichting;
- stelt dat de primaire maatstaf voor financiële prestaties winst of verlies is, en dat alleen in uitzonderlijke omstandigheden de IASB andere niet-gerealiseerde resultaten zal gebruiken en alleen voor inkomsten of uitgaven die voortvloeien uit een wijziging van de actuele waarde van een actief of verplichting;
- bespreekt onzekerheid, deactivering, accountingeenheid, rapporterende entiteit en gecombineerde jaarrekening.

Stedin zal de mogelijke gevolgen voor de jaarrekening nog onderzoeken, maar verwacht dat de herziening van het Conceptual Framework geen significante impact zal hebben op de jaarrekening.

Definitie van materieel - wijzigingen in IAS 1 en IAS 8

De IASB heeft de wijzigingen in de definitie van materieel doorgevoerd als reactie op de zorgen die entiteiten ervaren bij het maken van materialiteitsoordelen bij het opstellen van de financiële jaarrekeningen. De volgende wijzigingen zijn doorgevoerd:

- De IASB heeft de wijzigingen doorgevoerd in IAS 1 en IAS 8 met de intentie om de definitie van materieel in IAS 1 begrijpelijker te maken, niet om het onderliggende concept van materialiteit in de IFRS standaarden te wijzigen.
- Het concept van het 'verduisteren' van materiële informatie met immateriële informatie is opgenomen als onderdeel van de nieuwe definitie.
- De drempel voor materialiteit die gebruikers beïnvloedt, is gewijzigd van 'zou kunnen beïnvloeden' in 'kan redelijkerwijs worden verwacht dat dit invloed zal hebben'.
- De definitie van materieel in IAS 8 is vervangen door een verwijzing naar de definitie van materieel in IAS 1. Bovendien heeft de IASB andere standaarden en het conceptuele kader gewijzigd die een definitie van materieel bevatten of verwijzen naar de term 'materieel' om te zorgen voor consistentie.

Deze wijziging hoeft niet retrospectief te worden toegepast en heeft geen impact op de jaarrekening van Stedin.

IFRS 3 - 'Definition of a business'

De IASB heeft 'Definition of a Business (Amendments to IFRS 3)' uitgegeven, gericht op het oplossen van de problemen die ontstaan wanneer een entiteit vaststelt of zij een bedrijf of een groep activa heeft verworven. De wijzigingen betreffen enkel de wijzigingen aan Appendix A 'Defined Terms', de toepassingsbegeleiding en de voorbeelden. De wijzigingen:

- verduidelijken dat, om een bedrijf te leiden, een verworven reeks activiteiten en activa onder meer moet omvatten: minimaal een input en een substantieel proces dat samen significant bijdraagt aan de mogelijkheid om output te creëren;
- verfijnen de definities van een bedrijf en van output door te focussen op goederen en diensten die aan klanten worden geleverd en door de verwijzing naar een mogelijkheid om kosten te besparen te verwijderen;
- voegen begeleiding en illustratieve voorbeelden toe om entiteiten te helpen beoordelen of een wezenlijk proces is verworven;
- verwijderen de beoordeling of marktpartijen in staat zijn ontbrekende inputs of processen te vervangen en outputproductie voort te zetten;
- voegen een optionele concentratietest toe waarmee een simulatie kan worden gemaakt als beoordeling of een verworven set van activiteiten en activa geen bedrijf is.

Deze wijziging hoeft niet retrospectief te worden toegepast en heeft geen impact op de jaarrekening van Stedin.

Interest Rate Benchmark Reform - amendments

De IASB heeft de 'Interest Rate Benchmark Reform' gepubliceerd (Wijzigingen in IFRS 9, IAS 39 en IFRS 7) als een eerste reactie op de mogelijke effecten die de IBOR-hervorming zou kunnen hebben op financiële rapportages.

Interbank offered rates (IBOR's) zijn rentereferentietarieven, zoals LIBOR, EURIBOR en TIBOR, die de kosten voor het verkrijgen van ongedekte financiering vertegenwoordigen, in een bepaalde combinatie van valuta en looptijd en in een bepaalde interbancaire leningmarkt. Recente marktontwikkelingen hebben de levensvatbaarheid op lange termijn van die benchmarks in twijfel getrokken.

De gepubliceerde wijzigingen hebben betrekking op kwesties die van invloed zijn op de financiële rapportage in de periode vóór de vervanging van een bestaande rentebenchmark met een alternatieve rentevoet en de implicaties voor specifieke hedge accounting vereisten in IFRS 9 Financiële Instrumenten en IAS 39 Financiële instrumenten: erkenning en waardering, waarvoor prospectieve analyse nodig is. IAS 39 wordt gewijzigd evenals IFRS 9 omdat entiteiten bij de eerste toepassing van IFRS 9 een boekhoudkundige keuze hebben, waardoor ze de hedge accounting kunnen blijven toepassen conform vereisten van IAS 39. Er zijn ook wijzigingen in IFRS 7 Financiële instrumenten: maatregelen met betrekking tot extra toelichting rond onzekerheid die voortvloeit uit de hervorming van de rentebenchmark.

De wijzigingen in de hervorming van de rentebenchmark (wijzigingen in IFRS 9, IAS 39 en IFRS 7):

- wijzigen specifieke vereisten voor hedge accounting zodat entiteiten deze hedge accounting vereisten toepassen, ervan uitgaande dat de rentebenchmark waarop de afgedekte kasstromen en kasstromen van de hedging-instrument zijn gebaseerd, niet zullen worden gewijzigd als gevolg van hervorming van de rentebenchmark;
- zijn verplicht voor alle afdekkingsrelaties die rechtstreeks worden beïnvloed door de hervorming van de rentebenchmark;
- zijn niet bedoeld om verlichting te bieden voor andere gevolgen van hervorming van de rentebenchmark (als een afdekkingsrelatie niet langer voldoet aan de vereisten voor hedge accounting om andere redenen dan gespecificeerd in de wijzigingen, is beëindiging van hedge accounting vereist);
- vereisen specifieke toelichtingen over de mate waarin de afdekkingsrelaties van de entiteiten worden beïnvloed door deze wijzigingen.

De wijzigingen zijn van kracht voor jaarperioden die op of na 1 Januari 2020 beginnen, waarbij vervroegde implementatie is toegestaan. Stedin Groep heeft deze aanpassingen met ingang van 1 januari 2019 toegepast en deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor de jaarrekening.

2. GRONDSLAGEN VOOR CONSOLIDATIE

De geconsolideerde jaarrekening omvat Stedin Netbeheer B.V., haar dochterondernemingen en het proportionele deel van haar joint operations. Een overzicht van de in de consolidatie opgenomen entiteiten is opgenomen in de toelichting bij deze jaarrekening 36. Overzicht dochterondernemingen en overige kapitaalbelangen.

Dochterondernemingen

Een dochteronderneming is een onderneming waarover Stedin beslissende zeggenschap uitoefent. Dit houdt in dat Stedin direct dan wel indirect de financiële en operationele bedrijfsvoering van die onderneming beheerst met als doel economische voordelen te verkrijgen uit de activiteiten van die onderneming. Zeggenschap is gebaseerd op de bestaande en potentiële stemrechten, die uitoefenbaar of converteerbaar zijn, en daarnaast op het bestaan van andere overeenkomsten die Stedin in staat stellen het operationele en financiële beleid te bepalen.

Volgens de integrale consolidatiemethode worden in de geconsolideerde jaarrekening de activa, passiva, baten en lasten van dochterondernemingen voor 100% opgenomen. De resultaten van de dochterondernemingen die zijn verworven gedurende het boekjaar worden meegenomen vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap is verkregen. Dochterondernemingen worden gedeconsolideerd vanaf het moment waarop geen beslissende zeggenschap meer wordt uitgeoefend. Intercompany-balansposities, -transacties en -resultaten op dergelijke transacties tussen dochterondernemingen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de transactie aanleiding geeft tot het verantwoord van een bijzonder waardeverminderverslies. De waarderingsgrondslagen van dochterondernemingen zijn, indien nodig, aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen Stedin te waarborgen. Verliezen op geassocieerde deelnemingen worden verwerkt tot het bedrag van de netto-investering in de deelneming, waarbij naast de boekwaarde ook de eventuele verwachte kredietverliezen op verstrekte leningen en garanties aan de deelneming zijn begrepen.

Joint operations

Een joint operation ('gezamenlijke bedrijfsactiviteit') is een overeenkomst waarbij de partijen, die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, recht hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst.

Alleen het aandeel van Stedin in activa, verplichtingen, baten en lasten in joint operations worden geconsolideerd op basis van de waarderingsgrondslagen van Stedin. Belangen in joint operations worden opgenomen vanaf de datum dat gezamenlijke zeggenschap is verkregen tot het moment dat die gezamenlijke zeggenschap niet meer bestaat.

Overige kapitaalbelangen

Overige kapitaalbelangen zijn investeringen in ondernemingen waarin Stedin een belang heeft en geen beslissende zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen. Deze belangen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Indien de reële waarde niet betrouwbaar te bepalen is, wordt het kapitaalbelang gewaardeerd tegen historische kostprijs. Dividenden worden verantwoord in het resultaat op het moment dat deze opeisbaar zijn.

3. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Hierna worden de belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling samengevat die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2019 van Stedin. De waarderingsgrondslagen in deze jaarrekening zijn consistent met de waarderingsgrondslagen toegepast in de jaarrekening 2018, met uitzondering van invloeden van nieuw toegepaste en gewijzigde standaarden, zoals vermeld in toelichting 1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving.

Bijzondere waardevermindering van activa

Van een bijzondere waardevermindering is sprake indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is gelijk aan de hoogste van de verkoopprijs minus verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde van een actief wordt bepaald op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Deze contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet vóór belastingen waarin de tijdswaarde van geld en de specifieke risico's van het actief tot uitdrukking komen. Voor activa die niet zelfstandig kasstromen genereren en afhankelijk zijn van de kasstromen van andere activa of groepen van activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan de betreffende activa deel uitmaken.

Een kasstroomgenererende eenheid is de kleinste identificeerbare groep activa die zelfstandig kasstromen genereert die grotendeels onafhankelijk zijn van de kasstromen uit andere activa of groepen van activa. Kasstroomgenererende eenheden worden onderscheiden op basis van de economische samenhang tussen activa en het genereren van externe kasstromen en niet op basis van afzonderlijke juridische entiteiten.

Voor activa wordt jaarlijks middels een triggeranalyse beoordeeld of er gebeurtenissen of veranderingen zijn die kunnen wijzen op een bijzondere waardevermindering. Als een dergelijke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor het betreffende actief of de kasstroomgenererende eenheid.

Als de boekwaarde van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa hoger is dan de realiseerbare waarde wordt de boekwaarde tot de realiseerbare waarde teruggebracht. Deze bijzondere waardevermindering wordt ten laste van het resultaat gebracht. Een bijzondere waardevermindering van een kasstroomgenererende eenheid wordt in mindering gebracht op de boekwaarde van de activa van de betreffende eenheid (of groepen van eenheden).

Een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering kan worden teruggenomen ten gunste van het resultaat als de oorzaak van vermindering die daarvoor bestond niet langer bestaat of is veranderd. Een bijzondere waardevermindering wordt slechts teruggenomen tot het bedrag van de oorspronkelijke boekwaarde, verminderd met reguliere afschrijvingen.

Vreemde valuta

De jaarrekeningposten van Stedin worden geadmistreerd in de valuta van de economische omgeving waarin Stedin opereert. De euro (€) is de functionele valuta van Stedin en is eveneens de valuta waarin de jaarrekening wordt gepresenteerd.

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta (€) tegen de wisselkoers op de datum waarop deze transacties plaatsvinden. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen op balansdatum worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers op balansdatum. Valutakoersverschillen die optreden bij transacties in vreemde valuta of omrekening van balansposten, worden verwerkt in het resultaat, behalve als deze als kasstroomafdekking direct in het eigen vermogen worden verwerkt.

Saldering

Vorderingen en verplichtingen worden per tegenpartij gesaldeerd indien sprake is van een contractueel recht tot salderen en tevens sprake is van intentie tot het gesaldeerd afwikkelen. Indien de intentie of daadwerkelijke gesaldeerde afwikkeling ontbreekt, wordt per contract bepaald of sprake is van een actief of een verplichting.

Opbrengsten

Netto-omzet

De Stedin verantwoordt opbrengsten wanneer zij de prestatieverplichting vervult door goederen of diensten over te dragen aan de klant. Het moment van overdracht is

- over een periode;
- of op een moment in de tijd.

Inherent aan de diensten van de Stedin, is dat deze worden overgedragen aan de afnemer gedurende de periode waarin deze worden verleend. De diensten van de groep zijn te onderscheiden naar gereguleerde diensten en niet-gereguleerde diensten.

Opbrengsten van gereguleerde diensten

De tarieven van de gereguleerde diensten van de Stedin Groep vallen onder het reguleringskader van de Nederlandse toezichthouder van energiedienstverlening, de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Voor de niet-gereguleerde diensten valt de Stedin Groep niet onder een toezichthouder voor de prijsbepaling van de dienstverlening.

Transportdiensten energie

De transportdiensten energie zijn transport-, aansluit- en meetdiensten elektriciteit en transport-, aansluit- en meetdiensten gas. Stedin transporteert elektriciteit en gas via haar netwerken naar de aansluiting van de klant. De transportdiensten worden gedurende de leveringsperiode verantwoord. De opbrengsten van transportdiensten bestaan uit een vaste periodieke vergoeding voor het gebruik en de beschikbaarheid van de netwerken en een vergoeding per getransporteerd volume. Deze diensten betreffen prestatieverplichtingen die over een periode worden vervuld. De opbrengsten voor het gebruik en de beschikbaarheid van de netwerken worden lineair aan de leveringsperiode toegerekend. Lineaire toerekening representeert de beschikbaarheid van de transportfaciliteit van het netwerk in het gehele verslagjaar. De volume afhankelijke vergoeding wordt verantwoord in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin de transportdienst is verleend.

Bijdrage aansluitkosten en reconstructies

Om transportdiensten van elektriciteit en gas mogelijk te maken zal Stedin voor nieuwe leveringspunten een aansluiting op het netwerk realiseren. De afnemer betaalt een bijdrage in de aansluitkosten voor deze nieuwe aansluiting. De aansluiting is onlosmakelijk verbonden met de transportdiensten en vormt een geïntegreerd onderdeel van de vergoeding voor transportdiensten. De opbrengsten uit hoofde van de bijdrage aansluitkosten worden daarom lineair over de verwachte leveringsduur van het betreffende aansluitpunt verantwoord. Stedin ontvangt ook bijdrage voor uitgevoerde reconstructiewerkzaamheden aan het netwerk. Deze worden, analoog aan de bijdrage aansluitkosten, lineair over de verwachte leveringsduur van het netwerk verantwoord. De vooruitontvangen bijdragen aansluitkosten en reconstructies zijn contractverplichtingen en worden in balans verantwoord onder de 'Vooruitontvangen opbrengsten'.

Verkoopprijzen

De verkoopprijzen van de gereguleerde diensten zijn gebaseerd op de tarieven zoals de ACM deze heeft bepaald voor het transport van energie. De tarieven voor de bijdragen aansluitkosten zijn tevens bepaald door de ACM. Aanpassingen in verkoopprijzen van gereguleerde diensten kunnen voornamelijk ontstaan als gevolg van storingen in het netwerk waarvoor afnemers wettelijk gecompenseerd dienen te worden en worden als variabele opbrengsten verantwoord. Deze aanpassingen zijn gebaseerd op wettelijke tarieven. De bijbehorende omzet classificeert als variabele opbrengsten. Variabele opbrengsten worden alleen verantwoord voor zover er een hoge mate van zekerheid bestaat dat deze opbrengsten niet zullen worden teruggedraaid.

Opbrengsten van niet-gereguleerde diensten

De niet-gereguleerde diensten van de Stedin Groep betreffen de gegevensverwerking van energiemeters, het beheer, onderhoud en verhuur van energiemeters, storing-, beheer- en onderhouds- en verhuurdiensten voor transformatoren en diensten op het gebied van hoogspanningsprojecten. Stedin Groep past voor deze activiteiten de portfolio benadering toe waarbij de opbrengsten verantwoord naar de voortgang van de verrichte prestaties. De opbrengsten van de overige diensten worden voornamelijk toegerekend op basis van het percentage van de voortgang van het project ('percentage-of-completion') gebaseerd op de cumulatieve kosten van het project op balansdatum ten opzichte van de totale verwachte projectkosten. Verkoopprijzen van niet-gereguleerde diensten zijn marktconform zoals vastgelegd in de betreffende overeenkomst tussen Stedin Groep en de afnemer.

Stedin Groep verhuurt enkele bedrijfspanden en transformatoren aan derden. De activa zijn bij Stedin Groep verantwoord onder de materiële vaste activa. De opbrengsten uit leases worden lineair over de leaseperiode meegenomen als bedrijfsopbrengsten in het resultaat.

Contractactiva en –verplichtingen

Contractactiva betreffen de niet afdwingbare vorderingen uit hoofde van en uitgaven voor contracten met afnemers. Voor Stedin zijn dit de nog te factureren bedragen. Stedin presenteert contractactiva onder de 'Handelsdebiteuren en overige vorderingen'. Voor de balanspost nog te factureren bedragen wordt op dezelfde wijze als voor de handelsdebiteuren een voorziening voor oninbare vorderingen opgenomen. Contractverplichtingen worden gepresenteerd als 'Vooruitontvangen opbrengsten' als onderdeel van de 'Handelscrediteuren en overige schulden'.

Overige baten

Onder de overige baten zijn onder andere de volgende posten verantwoord; dienstverlening aan derden en verbonden partijen, verkoopopbrengst uit beëindigde bedrijfsactiviteiten en overheidssubsidies.

Inkoopkosten en kosten van uitbesteed werk

De inkoopkosten voor compensatie van technische en administratieve netverliezen worden in dezelfde periode verantwoord als de periode waarin de opbrengst van de verkoop wordt gerealiseerd. Daarnaast zijn in deze post de kosten van materialen en diensten van derden opgenomen.

Financiële baten en lasten

De financiële baten omvatten de rentebaten van de financiële activa, waaronder verstrekte leningen en liquide middelen. Deze rentebaten worden berekend op basis van de effectieve interestmethode.

De financiële lasten bestaan uit met name rentelasten op de rentedragende verplichtingen, berekend volgens effectieve rentemethode. De rentedragende verplichtingen bestaan uit leningen van groepsmaatschappijen. Daarnaast zijn onder de financiële lasten de overige financieringskosten opgenomen.

Dividendopbrengsten van overige kapitaalbelangen worden verantwoord zodra deze opeisbaar zijn.

Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat omvatten de actuele belastingen en de mutaties in de uitgestelde belastingen. Deze bedragen worden ten laste van het resultaat gebracht, tenzij het posten betreft die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen. De actuele belastingen betreffen de bedragen die waarschijnlijk verschuldigd en verrekenbaar zijn over het fiscale resultaat van het verslagjaar. Deze zijn berekend op basis van de geldende belastingwetgeving en -tarieven.

Belastingen op het resultaat omvatten alle belastingen die zijn gebaseerd op fiscale winsten en verliezen, inclusief belastingen die door dochterondernemingen en geassocieerde deelnemingen zijn verschuldigd op uitkeringen aan Stedin. Additionele belastingen op het resultaat voor dividenduitkeringen worden gelijktijdig verwerkt met de verplichting om het betreffende dividend uit te keren.

Stedin maakt onderdeel uit van de fiscale eenheid van Stedin Groep. Stedin Holding N.V., hoofd van de fiscale eenheid, rekent af met Stedin en andere deelnemers aan de fiscale eenheid conform overeengekomen verrekeningsmethodes.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderverdeeld in de onderstaande categorieën:

- Grond en bedrijfsgebouwen
- Machines en installaties
- Overige bedrijfsmiddelen
- Activa in aanbouw

Waardering

De materiële vaste activa worden opgenomen tegen verkrijgingsprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen. De verkrijgingsprijs omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met alle rechtstreeks toerekenbare kosten. De verkrijgingsprijs van activa die in eigen beheer worden vervaardigd bestaat uit kosten van materiaal, diensten, kosten van directe manuren en een passend gedeelte van direct toerekenbare overheadkosten.

Financieringskosten

Financieringskosten welke direct toerekenbaar zijn aan de verwerving, bouw of productie van een in aanmerking komend actief, worden conform IAS 23 in de kostprijs opgenomen. Als een actief uit meerdere componenten met onderscheiden gebruiksduren bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord.

Latere uitgaven

Latere uitgaven worden alleen aan de boekwaarde van een actief toegevoegd indien en voor zover daardoor de toestand van het actief is verbeterd ten opzichte van zijn oorspronkelijk geraamde prestatienorm. Revisie, reparatie en onderhoud worden als last genomen in de periode dat de betreffende kosten ontstaan. Als een actief uit meerdere componenten met onderscheiden gebruiksduren bestaat, worden deze componenten afzonderlijk verantwoord. De kosten voor de vervanging van de componenten van materiële vaste activa die worden vervangen om het actief op de beoogde wijze te kunnen laten presteren worden geactiveerd onder gelijktijdige verwijdering van de boekwaarde van de vervangen componenten.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht volgens de lineaire methode op basis van de geschatte gebruiksduur, rekening houdend met de geschatte restwaarde. De gebruiksduur en restwaarde worden jaarlijks beoordeeld, eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt. Op grond, terreinen en activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Bedrijfsgebouwen	25 - 50
Machines en installaties	10 - 50
Overige bedrijfsmiddelen	3 - 25

Leases

Vanaf 1 januari 2019 heeft Stedin IFRS 16 geïmplementeerd. Hierdoor zijn de leaseovereenkomsten (waar Stedin lessee is) geactiveerd op de balans onder 'gebruiksrecht vaste activa'. De bijbehorende leaseverplichting is opgenomen op de balans onder de 'rentedragende schulden'. Als gevolg hiervan heeft een balansverlenging van € 95 miljoen plaatsgevonden. Daarnaast treedt een verschuiving in de winst-en-verliesrekening en kasstroomoverzicht op van operationele kosten naar afschrijvingen en in zeer beperkte mate naar financiële lasten. Voor de analyse van de impact van de invoering van IFRS 16, zie 1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving.

Stedin als huurder

Stedin neemt bij het vaststellen of sprake is van een leaseovereenkomst de bepalingen van IFRS 16.9 in acht. Bij aanvang van een contract beoordeelt Stedin of dit een leaseovereenkomst is of dat het een leasecomponent bevat. Een contract is of bevat een leaseovereenkomst indien het contract in ruil voor een vergoeding het recht verleent gedurende een bepaalde periode de zeggenschap over het gebruik van een geïdentificeerd actief uit te oefenen. Voor elke leaseovereenkomst waarbij Stedin de huurder is, berekent Stedin een gebruiksrecht en een overeenkomstige leaseverplichting, behalve voor kortlopende leaseovereenkomsten (gedefinieerd als leaseovereenkomsten met een leaseperiode van 12 maanden of minder) en leaseovereenkomsten met een waarde van € 5.000,- of minder. Voor deze huurcontracten verantwoord Stedin de leasebetalingen lineair als operationele kosten in de winst-en-verliesrekening.

De leaseverplichting wordt initieel gewaardeerd tegen de contante waarde van de toekomstige leasebetalingen, verdisconteerd middels de impliciete rentevoet in de huurovereenkomst. Indien dit percentage niet eenvoudig kan worden bepaald, maakt de huurder gebruik van de marginale rentevoet. De marginale rentevoet wordt bepaald op basis van de risicovrije marktrente, verhoogd met een specifiek voor Stedin geldende risico-opslag voor eenzelfde duur en met eenzelfde zekerheid als waartegen Stedin zou financieren voor de verkrijging van een vergelijkbaar actief.

Leasebetalingen die zijn opgenomen in de waardering van de leaseverplichting omvatten:

- Vaste leasebetalingen, verminderd met eventuele te ontvangen huurkortingen en/of investeringsbijdragen;
- Variabele leasebetalingen die afhankelijk zijn van een index of koers, aanvankelijk gemeten met behulp van de index of koers aan de begindatum;
- De uitoefenprijs van aankoopopties, indien de huurder redelijkerwijs zeker is dat hij de opties zal uitoefenen; en
- Betaling van eventuele boetes voor het beëindigen van de leaseovereenkomst, indien de huurder redelijkerwijs zeker is dat hij de optie tot beëindiging zal uitoefenen.

De leaseverplichting wordt vervolgens maandelijks verhoogd om de rente op de leaseverplichting weer te geven en verlaagd om de leasebetalingen weer te geven.

Stedin herwaardeert de leaseverplichting en het gebruiksrecht voor de vaste activa wanneer:

- De leaseperiode is gewijzigd of wanneer de verwachting omtrent het uitoefenen van een verlengingsoptie, beëindigingsoptie of koopoptie is gewijzigd.
- De leasebetalingen veranderen door bijvoorbeeld een indexatie.
- Een leasecontract wordt gewijzigd.

Op de aanvangsdatum wordt het met een gebruiksrecht overeenstemmende actief tegen kostprijs gewaardeerd. Deze kostprijs bestaat uit het bedrag van de eerste waardering van de leaseverplichting, de gemaakte initiële directe kosten, de op of voor de aanvangsdatum verrichte leasebetalingen, verminderd met alle ontvangen lease-incentives en de gemaakte initiële directe kosten.

Stedin Groep stelt de leaseperiode vast als de niet-opzegbare periode van een leaseovereenkomst, samen met:

- de perioden die onder een optie tot verlenging van de leaseovereenkomst vallen indien het redelijk zeker is dat Stedin Groep deze optie zal uitoefenen;
- de perioden die onder een optie tot beëindiging van de leaseovereenkomst vallen indien het redelijk zeker is dat Stedin Groep deze optie niet zal uitoefenen.

Variabele leases welke niet afhankelijk zijn van een index of tarief worden niet opgenomen in de waardering van de leaseverplichting en het gebruiksrecht. De gerelateerde betalingen worden opgenomen als kosten in de winst- en verliesrekening.

Uit praktisch oogpunt staat IFRS 16 een huurder toe om niet-leasecomponenten niet te scheiden en in plaats daarvan rekening te houden met alle lease- en bijbehorende niet-leasecomponenten als een enkele regeling. Stedin maakt geen gebruik van deze vereenvoudiging.

Het gebruiksrecht activa wordt, conform IAS 36, periodiek getest voor bijzondere waardevermindering.

Zie ook toelichting 1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving onder IFRS 16 'Leases' voor de impactanalyse van deze standaard met ingang van 1 januari 2019.

Stedin als verhuurder

Stedin verhuurt enkele bedrijfspanden en transformatoren aan derden. De activa zijn bij Stedin verantwoord onder de materiële vaste activa. De opbrengsten uit leases worden lineair over de leaseperiode meegenomen als bedrijfsopbrengsten in het resultaat van Stedin.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het geconsolideerd resultaat gebracht volgens de lineaire methode op basis van de verwachte leaseperiode van het gebruiksrecht. De leaseperiode wordt beoordeeld op het moment dat de leasecontracten worden aangepast en de leaseperiode beëindigd of verlengd kan worden, gebaseerd op de leaseovereenkomst.

De volgende gebruiksduren worden toegepast:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Grond en bedrijfsgebouwen	1-100
Leaseauto's	1-6

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa betreffen klantenbestanden verworven bij overnames, software en licenties, concessies, vergunningen, rechten en ontwikkelingskosten. De kosten hiervan worden geactiveerd indien waarschijnlijk is dat deze activa economisch voordeel zullen brengen en de kosten betrouwbaar kunnen worden bepaald. De immateriële vaste activa hebben een bepaalde gebruiksduur en worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Software

Software wordt geactiveerd tegen kostprijs. Zowel voor standaardsoftware als maatwerksoftware bestaat de kostprijs uit de eenmalige kosten van licenties, verhoogd met de kosten om de software gebruiksklaar te maken. Alle toerekenbare kosten van softwareproducten, die kwalificeren als immaterieel vast actief, worden tegen kostprijs opgenomen. Kosten van onderhoud van software worden als last verwerkt in de periode waarin deze ontstaan.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht op basis van de geschatte gebruiksduur en vanaf het moment dat het betreffende actief beschikbaar is voor gebruik. Immateriële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode. De restwaarde van deze activa is nihil. De afschrijvingen worden in de winst-en-verliesrekening gepresenteerd als onderdeel van de 'Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa'.

De volgende gebruiksduren worden toegepast:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Licenties	3 - 30
Software	3 - 5
Concessies, vergunningen en rechten	3 - 30
Ontwikkelingskosten	5 - 15

Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden berekend volgens de balansmethode toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en verplichtingen. Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare tijdelijke verschillen, de voorwaartse compensatie van fiscale verliezen en de verrekening van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden indien en voor zover het waarschijnlijk is dat toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen en joint operations worden alleen opgenomen als het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst zal worden afgewikkeld en dat toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee het tijdelijke verschil kan worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden met elkaar gesaldeerd als een juridisch afdwingbaar recht op verrekening van de belastingvorderingen en -verplichtingen bestaat en de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen verband houden met belastingen die door dezelfde belastingautoriteit op dezelfde fiscale eenheid worden geheven.

Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit langlopende vorderingen met een looptijd langer dan een jaar zoals leningen, vorderingen en vooruitbetalingen aan geassocieerde deelnemingen, of externe partijen. De langlopende vorderingen, leningen en vooruitbetalingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs, volgens de methode van het gewogen gemiddelde of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs is de verkrijgingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten om de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs in het kader van normale bedrijfsvoering, verminderd met verwachte verkoopkosten. Waardeverminderingen op voorraden worden ten laste van het resultaat geboekt als de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde.

Handelsdebiteuren en overige vorderingen

Handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn vorderingen met een looptijd korter dan een jaar. Deze vorderingen omvatten ook de bedragen die op de balansdatum per saldo nog moeten worden gefactureerd voor geleverde diensten. Vorderingen worden bij eerste waardering verantwoord tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van waardevermindering voor verwachte verliezen voor oninbaarheid uit hoofde van kredietrisico.

De verwachte kredietverliezen worden geschat op basis van de kredietkwaliteit van de tegenpartij op basis van individuele inschattingen of inschattingen voor een portefeuille van soortgelijke vorderingen. Stedin Groep hanteert voor de inschattingen van risico's in portefeuilles een vereenvoudigd model dat gebaseerd is op de Stedin historie van vorderingen met eenzelfde risicoprofiel en dit model wordt aangevuld met verwachte ontwikkelingen van de debiteuren en de economische omgeving.

Vorderingen worden afgeboekt wanneer duidelijk is dat de debiteur niet meer in staat zal zijn om zijn vordering te voldoen..

Liquide middelen

De liquide middelen omvatten de kas- en banksaldi en opvraagbare deposito's met een looptijd van maximaal drie maanden.

Personeelsvoorzieningen

Pensioenen

De pensioenverplichtingen van bijna alle bedrijfsonderdelen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen: de Stichting Pensioenfonds ABP (ABP) en de Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). Voor een beperkt aantal medewerkers zijn individuele verzekerde regelingen van toepassing bij verschillende verzekeringsmaatschappijen.

De hoogte van het pensioen is afhankelijk van leeftijd, salaris en dienstjaren. Medewerkers hebben de keuze om onder aanpassing van de hoogte van het pensioen eerder of later dan de AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen te gaan. Dat laatste kan alleen met instemming van Stedin. Bij het ABP kunnen

medewerkers met pensioen tussen 60 jaar en de AOW-gerechtigde leeftijd +5 jaar. Bij PMT ligt dit tussen 5 jaar voor en 5 jaar na de AOW-gerechtigde leeftijd.

De belangrijkste pensioenregelingen, die zijn ondergebracht bij het ABP, betreffen collectieve regelingen waarbij meerdere werkgevers zijn aangesloten. Deze regelingen betreffen in wezen toegezegde-pensioenregelingen. Echter, aangezien Stedin geen toegang heeft tot de benodigde informatie én de deelname aan de collectieve regelingen Stedin blootstelt aan actuariële risico's die verband houden met huidige en voormalige werknemers van andere entiteiten, worden deze regelingen behandeld als toegezegde-bijdrageregelingen en worden de verschuldigde pensioenpremies over het boekjaar verwerkt als pensioenlasten in de jaarrekening.

Overige personeelsvoorzieningen

Er wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting van Stedin Groep om bedragen uit te keren bij dienstjubilea en pensionering van medewerkers. Verder wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting van Stedin Groep om bij te dragen in de ziektekostenpremie van gepensioneerde medewerkers, voor loondoorbetaling bij ziekte en het werkgeversrisico inzake de Werkloosheidswet. Deze verplichtingen worden per rapportagedatum, voor zover van toepassing, actuariële berekend volgens de vergoeding/dienstjarenmethode ('projected unit credit'-methode) met een disconteringsvoet vóór belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

Overige voorzieningen

Een voorziening wordt opgenomen als een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip bestaat door een gebeurtenis in het verleden en waarvan het waarschijnlijk is, dat de afwikkeling zal leiden tot een uitstroom van middelen.

Voorzieningen die binnen een jaar na balansdatum worden afgewikkeld of van beperkt materieel belang zijn worden opgenomen tegen nominale waarde. Overige voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven. Bij de bepaling van deze uitgaven wordt rekening gehouden met de specifieke risico's ten aanzien van de betreffende verplichting. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet voor belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt. Voor de bepaling van de verwachte uitgaven wordt uitgegaan van gedetailleerde plannen om daarmee onzekerheden over de omvang te beperken.

Langlopende rentedragende schulden aan groepsmaatschappijen

Rentedragende schulden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, verminderd met direct toerekenbare transactiekosten. Na eerste opname worden rentedragende schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Vooruitontvangen bijdragen

Bijdragen van klanten voor de gemaakte kosten voor de elektriciteits- en gasinfrastructuur worden als vooruitontvangen bijdragen op de balans verantwoord. De vooruitontvangen bijdragen worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder netto-omzet.

Handelscrediteuren en overige schulden

Handelscrediteuren en overige schulden worden tegen reële waarde in de balans opgenomen. Daarna vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs. Verplichtingen met een looptijd korter dan een jaar worden niet verdisconteerd bij eerste opname. Gezien de korte termijn van de posten handelscrediteuren en overige schulden worden deze opgenomen tegen nominale waarde.

Schattingen, aannames en veronderstellingen

Voor het opmaken van deze jaarrekening zijn schattingen, aannames en veronderstellingen gedaan door management, die van invloed zijn op verantwoorde bedragen en op de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen. Dit betreft in het bijzonder de opbrengst van verkopen aan grootverbruikers, de gebruiksduur van materiële vaste activa, de bijzondere waardeverminderingen van activa en de omvang van voorzieningen. De schattingen, aannames en veronderstellingen die zijn gemaakt, zijn gebaseerd op marktgegevens, kennis en ervaring uit het verleden en andere factoren die onder de gegeven omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De werkelijke resultaten kunnen echter afwijken van de gemaakte schattingen. Schattingen, aannames en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin de schattingen worden herzien indien de wijzigingen alleen op deze periode betrekking hebben.

Indien de schattingswijziging ook betrekking heeft op toekomstige perioden, vindt wijziging prospectief plaats in de hiervoor relevante perioden. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen, aannames en veronderstellingen zijn hierna opgenomen bij de toelichtingen van de resultaat- en balansposten.

Er zijn, afgezien van de aangepaste levensduur voor afgesloten gasaansluitingen zoals beschreven onder 23. Personeels- en overige voorzieningen, geen schattingswijzigingen doorgevoerd in de jaarrekening 2019 van Stedin.

Gebruiksduur en restwaarde materiële en immateriële vaste activa

De afschrijvingstermijnen en restwaarden van materiële en immateriële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte technische en economische levensduur. Jaarlijks vindt herbeoordeling plaats van de gebruiksduur en restwaarde. De levensduur of restwaarde van een actief kan wijzigen als gevolg van wijzigingen in externe of interne factoren, waaronder technologische ontwikkelingen en ontwikkelingen in de markt. Deze factoren kunnen tevens leiden tot een bijzondere waardevermindering van een actief. Wanneer er aanwijzingen bestaan voor bijzondere waardevermindering wordt de realiseerbare waarde bepaald en vergeleken met de boekwaarde van het actief. Indien de realiseerbare waarde lager is, is sprake van een bijzondere waardevermindering. Voor verdere informatie zie toelichting 15. Materiële vaste activa.

Netverliezen

Allocatie is een proces waarbij door middel van ramingen de hoeveelheden getransporteerde elektriciteit en gas worden bepaald en aan gebruikers worden gealloceerd. Als onderdeel van het allocatieproces worden tevens reserveringen voor netverliezen bepaald, welke op basis van gegevens over standaardjaarverbruik zo nauwkeurig mogelijk worden geraamd. Het aan verbruikers initieel gealloceerde verbruik wordt gecorrigeerd voor de feitelijke hoeveelheden die via meteropname zijn verkregen ('reconciliatie'), waarbij de ramingen worden herijkt. De wettelijke afspraken inzake allocatie en reconciliatie schrijven een afhandeling binnen 21 maanden na het einde van de maand van levering

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

voor. De verwachte resultaten uit reconciliatie zijn zo nauwkeurig mogelijk geraamd en in de jaarrekening verwerkt, maar de uiteindelijke vereffening op basis van de werkelijke verbruiken kan in de toekomst leiden tot resultaat-effecten. De reservering voor netverliezen is onderdeel van de 'Overige schulden en overlopende passiva' zoals opgenomen in toelichting 29. Handelscrediteuren en overige schulden.

4. NETTO-OMZET

x € 1 miljoen	2019	2018
Transport- en aansluitdienst Elektriciteit	657	624
Transport- en aansluitdienst Gas	281	282
Meterdienst Elektriciteit en Gas	52	78
Overige	42	38
Totaal	1.032	1.022

De netto-omzet over 2019 is met € 10 miljoen gestegen ten opzichte van vorig boekjaar. De stijging is met name te verklaren door een toename in de omzet voor transport van elektriciteit. Hier tegenover staat een daling in de omzet meetdiensten als gevolg van de teruggave overwinsten.

Het aantal kleinverbruikaansluitingen is voor zowel gas als elektriciteit gestegen.

5. OVERIGE BATEN

De overige baten zijn met € 8 miljoen gedaald ten opzichte van 2018 en bedragen € 17 miljoen. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere IT doorbelastingen en management fees als gevolg van verkoop van Joulz Energy Solutions, lagere lease kosten als gevolg van de invoering van IFRS 16, lagere projectinvesteringen en een lagere opbrengst uit de verkoop van materiële vaste activa.

6. PERSONEELSKOSTEN

De specificatie van de personeelskosten is als volgt:

x € 1 miljoen	2019	2018
Lonen en salarissen	205	189
Sociale lasten	28	25
Pensioenpremies	32	26
Inhuur extern personeel	46	38
Overige personeelskosten	24	25
Totaal	335	303

De personeelskosten zijn gestegen met € 32 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. De personeelskosten stijgen met name als gevolg van een groei in het aantal medewerkers en de stijging van de gemiddelde kosten per FTE als gevolg van de nieuwe bedrijfs-CAO die per 1 mei 2019 in werking is getreden.

Direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende uren van ingehuurd extern personeel zijn als geactiveerde productie in mindering gebracht op de kosten inhuur extern personeel. Dit betreft € 18 miljoen (2018: € 15 miljoen).

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

De specificatie van het gemiddelde aantal FTE's is als volgt:

Gemiddeld aantal medewerkers (in fte)	2019	2018
Totaal intern	3.554	3.335
Totaal extern	647	593
Gemiddeld aantal werknemers	4.201	3.928

7. BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Voor de bezoldiging (omvattende de vaste en variabele beloning, sociale lasten en pensioenbijdragen) van de statutaire bestuurders van Stedin kwam in 2019 een bedrag van € 765 duizend (2018: € 821 duizend) ten laste van Stedin en haar dochtermaatschappijen.

De specificatie van het key management is als volgt:

x € 1 miljoen	2019	2018
Lonen en salarissen	0,6	0,7
Sociale lasten	-	-
Pensioenpremies	0,1	0,1
Overige vergoedingen	-	-
Totaal	0,7	0,8

De overeenkomstig artikel 5c, lid 3 van de 'Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector' vereiste toelichtingen zijn opgenomen in de jaarrekening 2019 van Stedin Holding N.V., zoals gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam en gepubliceerd op de website van Stedin Groep.

Beloning Raad van Commissarissen

Tot eind januari 2017 had Stedin Netbeheer N.V. haar eigen raad van commissarissen. Per 1 februari 2017 is de raad van commissarissen van Stedin Netbeheer B.V. ontbonden en is het toezicht op deze entiteit overgegaan naar de raad van commissarissen van Stedin Holding N.V.

Er zijn naast de bestuurders geen personeelsleden die kwalificeren als key-management personeel.

8. KOSTEN VAN INKOOP EN UITBESTEED WERK

x € 1 miljoen	2019	2018
Inkoopkosten	157	163
Uitbesteed werk	90	102
Totaal	247	265

De kosten van inkoop en uitbesteed werk zijn met € 18 miljoen gedaald ten opzichte van 2018.

De inkoopkosten zijn met € 6 miljoen gedaald, dit omdat lagere inkopen van netverliezen benodigd waren.

De kosten van uitbestede werk daalden met € 12 miljoen ten opzichte van vorig jaar. Dit is onder andere als gevolg van de verkoop van Joulz Energy Solutions, waardoor minder werk aan deze voormalige groepsmaatschappij wordt verstrekt.

9. OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

x € 1 miljoen	2019	2018
Precario en concessies	63	63
IT kosten	44	40
Leasekosten	5	22
Huisvestingskosten	24	20
Voorzieningen	12	3
Overige kosten	55	38
Totaal	203	186

De overige bedrijfskosten stegen met € 17 miljoen van € 186 miljoen in 2018 naar € 203 miljoen ultimo 2019. Deze stijging is voor het grootste deel veroorzaakt door de het opnemen van de voorziening voor het verwijderen van de gasafsluitingen. Daarnaast zijn de overige kosten gestegen als gevolg van een stiging in de klantgerelateerde werkzaamheden en hogere juridische- en advieskosten.

Daartegenover staat een dalig van de leasekosten, als gevolg van de invoering van IFRS 16. Voor de verdere toelichting van de impact van de invoering van IFRS 16, zie 1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving

10. GEACTIVEERDE PRODUCTIE EIGEN BEDRIJF

Direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende uren van eigen personeel worden als geactiveerde productie in mindering gebracht op de bedrijfskosten.

De geactiveerde uren zijn ten opzichte van het vorige boekjaar gestegen met € 23 miljoen naar € 162 miljoen. Deze stijging wordt veroorzaakt door hogere investeringsvolumes in 2019 (meer klantgedreven aanvragen).

Direct aan eigen investeringsprojecten toegerekende uren van ingehuurd extern personeel zijn in mindering gebracht op de personeelskosten ('Inhuur extern personeel'), Zie hiervoor toelichting 6. Personeelskosten .

11. AFSCHRIJVINGEN EN BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VASTE ACTIVA

2019 x € 1 miljoen	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Overig	Totaal
Afschrijvingen	13	236	13	262
Desinvesteringen	1	13	-	14
Totaal 2019	14	249	13	276

2018 x € 1 miljoen	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Overig	Totaal
Afschrijvingen	6	226	6	238
Desinvesteringen	2	14	-	16
Totaal 2018	8	240	6	254

De afschrijvingen hebben betrekking op materiële en immateriële vaste activa en leases en zijn gestegen met € 22 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. De stijging in de afschrijvingen wordt verklaard door hogere reguliere afschrijvingen als gevolg van een toename in de materiële vaste activa en de invoering van IFRS 16, waardoor wordt afgeschreven op het gebruiksrecht vaste activa.

12. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

x € 1 miljoen	2019	2018
Rentebaten	-	-2
Rentelasten	27	33
Totaal	27	31

De financiële baten en lasten betreffen voornamelijk de rente op de afgesloten langlopende leningen met Stedin Holding N.V. De effectieve rente op de rentedragende langlopende leningen is met 2,5% lager dan voorgaand jaar (3,0%). Verder is in 2019 rente geactiveerd over de activa in aanbouw voor een bedrag van € 3 miljoen (2018: € 2 miljoen).

13. BELASTINGEN

De specificatie van de belastingen op het resultaat is als volgt:

x € 1 miljoen	2019	2018
Actuele belastinglasten en belastingbaten huidig jaar	37	43
Mutatie uitgestelde belastingen uit hoofde van wijziging vpb-tarieven	6	-19
Mutatie uitgestelde belastingen	-7	-6
Belastingen over het resultaat	36	18

De specificatie van de actuele belastinglasten en belastingbaten op het resultaat is als volgt:

x € 1 miljoen	2019	2018
Resultaat voor belasting	123	147
Fiscaal niet-afrekbare kosten	-	-
Interne verrekening van belastinglatenties op Holding niveau	-	-
Tijdelijke fiscale verschillen	26	23
Fiscaal belastbaar bedrag	149	170
Nominaal belastingtarief	25%	25%
Actuele belastinglasten	37	43
Latentie voor tijdelijke verschillen	-1	-25
Totaal vennootschapsbelasting	36	18

Stedin Holding N.V. rekent de vennootschapsbelasting af met Stedin Netbeheer B.V en haar dochtermaatschappijen als ware deze zelfstandig belastingplichtig.

Zowel in 2018 als in 2019 wijkt de effectieve belastingdruk (2018: 12,2 %; 2019: 29,3%) af van het nominale tarief (25%). Dit wordt veroorzaakt door de aanpassing van het tarief voor de vennootschapsbelasting (zie ook toelichting 24. Uitgestelde belastingverplichtingen). In 2018 waren de verwachte toekomstige belastingtarieven lager dan in 2019, zie hiervoor ook 1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving.

14. IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	Licenties en software	Concessies, vergunningen en rechten	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2018	14	7	21
Investerings	2	1	3
Desinvesteringen	-1	-	-1
Aanschafwaarde per 31 december 2018	15	8	23
Investerings	1	1	2
Aanschafwaarde per 31 december 2019	16	9	25
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 1 januari 2018	12	1	13
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	2	-	2
Desinvesteringen	-	-	-
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2018	14	1	15
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	-	1	1
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2019	14	2	16
Netto boekwaarde per 31 december 2018	1	7	8
Netto boekwaarde per 31 december 2019	2	7	9

De boekwaarde van de 'licenties en software' bestaan voornamelijk uit aanschafkosten van licenties voor klantsystemen van Stedin. Onder 'concessies, vergunningen en rechten' zijn hoofdzakelijk kosten opgenomen welke zijn gerelateerd aan het afsluiten van zakelijke rechten ten behoeve van de uitvoering van infrastructurele werkzaamheden.

In 2019 hebben geen bijzondere waardeverminderingen plaatsgevonden.

15. MATERIËLE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Overige bedrijfs- middelen	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2018	345	8.760	45	280	9.430
Investerings	6	390	-	140	536
Desinvesteringen	-3	-101	-	-	-104
Herclassificatie overig	21	33	4	-57	1
Aanschafwaarde per 31 december 2018	369	9.082	49	363	9.863
Investerings	10	423	1	105	539
Desinvesteringen	-2	-50	-	-	-52
Desinvesteringen naar groepsmaatschappijen	-16	-	-	-	-16
Herclassificatie overig	3	30	1	-35	-1
Aanschafwaarde per 31 december 2019	364	9.485	51	433	10.333
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 1 januari 2018	166	4.141	33	-	4.340
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	6	226	4	-	236
Desinvesteringen	-1	-87	-	-	-88
Herclassificatie overig	-	-1	1	1	1
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2018	171	4.279	38	1	4.489
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	6	235	4	-	245
Desinvesteringen	-1	-37	-	-1	-39
Herclassificatie overig	-	-	-	-	-
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen per 31 december 2019	176	4.477	42	-	4.695
Netto boekwaarde per 31 december 2018	198	4.803	11	362	5.374
Netto boekwaarde per 31 december 2019	188	5.008	9	433	5.638

De netto boekwaarde van de materiële vaste activa zijn toegenomen met € 264 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar. De investeringen van Stedin bedroegen € 539 miljoen en hadden met name betrekking op de gereguleerde gas- en elektriciteitsnetwerken en op de grootschalige aanbidding en installatie van slimme meters. De desinvesteringen hadden betrekking op het buiten gebruik stellen van activa (met name de machines en installaties in het gereguleerde domein).

Op de activa in aanbouw is voor € 3 miljoen aan rente geactiveerd, waarbij het gehanteerde rentepercentage 2,7% bedraagt (2018: € 2 miljoen, tegen 3,0%).

Per 31 december 2019 bedraagt de reële waarde van de gereguleerde activa, welke gebaseerd is op de geïndexeerde gestandaardiseerde activawaarde, € 6.053 miljoen (2018: € 5.761 miljoen).

16. GEBRUIKSRECHT VASTE ACTIVA

De specificatie van het verloop van de boekwaarde van het gebruiksrecht vaste activa is als volgt:

x € 1 miljoen	Grond en bedrijfs- gebouwen	Leaseauto's	Totaal
Gebruiksrecht vaste activa per 1 januari 2019	71	24	95
Investerings	1	9	10
Contractmodificaties	7	-1	6
Desinvesteringen	-16	-1	-17
Gebruiksrecht vaste activa per 31 december 2019	63	31	94
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2019	-	-	-
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	7	8	15
Desinvesteringen	-	-1	-1
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2019	7	7	14
Netto boekwaarde per 31 december 2019	56	24	80

Stedin heeft operationele leaseovereenkomsten afgesloten voor een aantal bedrijfspanden en bedrijfsterreinen. Daarnaast leest Stedin een wagenpark. De desinvesteringen bij grond- en bedrijfspanden betreft de huur van een pand in Utrecht. Begin 2019 is dit pand gekocht door Stedin, waardoor een balansverschuiving heeft plaatsgevonden van 'gebruiksrecht vaste activa' naar 'materiële vaste activa'. De andere desinvesteringen zien toe op leaseauto's. Hiervoor zijn nieuwe leasecontracten aangegaan voor vergelijkbare assets.

De leaseverplichtingen zijn toegelicht in 26. Rentendragende schulden

Onderstaande tabel toont de totale leasekosten over 2019:

x € 1 miljoen	2019
Afschrijvingskosten gebruiksrecht vaste activa	-15
Rentelasten leaseverplichtingen	-1
Leaseverplichtingen < € 5.000	-
Leaseverplichtingen < 1 jaar	-
Variabele leasebetalingen	-
Totaal	-16

17. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

De specificatie van het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa is als volgt:

x € 1 miljoen	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	12	9
Toevoegingen	3	5
Aflossingen	-4	-2
Boekwaarde per 31 december	11	12

De financiële vaste activa per ultimo 2019 hebben betrekking op verstrekte leningen aan Energie Data Services Nederland B.V. Conform de financieringsovereenkomsten is voor € 4 miljoen aan aflossingen ontvangen en voor € 3 miljoen aan nieuwe leningen verstrekt.

18. VORDERINGEN OP GROEPSMAATSCHAPPIJEN

De vorderingen op groepsmaatschappijen zijn als volgt:

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Stedin Holding N.V.	-	-
NetVerder B.V.	3	4
Joulz Infradiensten B.V.	-	1
Overige	1	1
Totaal	4	6

De vorderingen en schulden aan groepsmaatschappijen betreffen rekening-courantverhoudingen. Stedin en haar groepsmaatschappijen zijn voornemens in 2021 tot vereffening van alle posities over te gaan.

19. VOORRADEN

De voorraden zijn gedaald met € 1 miljoen ten opzichte van voorgaand boekjaar. Op de waarde van de voorraden is een voorziening incurante voorraad in mindering gebracht van € 2 miljoen (2018: € 3 miljoen).

De voorziening incurante voorraad heeft tevens met name betrekking op de voorraad slimme meters € 1 miljoen (2018: € 1 miljoen).

20. HANDELSDEBITEUREN EN OVERIGE VORDERINGEN

Onder de handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn met name vorderingen op klanten verantwoord voor de levering van transportdiensten. De overige vorderingen betreffen met name nog te factureren transportopbrengsten.

Specificatie van de handelsdebiteuren en overige vorderingen:

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Handelsdebiteuren	96	95
Nog te factureren	35	32
Overige vorderingen en overlopende activa	5	7
Totaal	136	134

Onder 'Kredietrisico' in toelichting 33. Beheersing van financiële risico's is de ouderdom en bijzondere waardevermindering van de handelsdebiteuren en contractactiva opgenomen.

De handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2018.

21. LIQUIDE MIDDELEN

De liquide middelen bestonden op 31 december 2019 uit banktegoeden van € 16 miljoen (2018: € 37 miljoen). De liquide middelen worden voornamelijk in euro's aangehouden. De liquide middelen waarover Stedin niet de vrije beschikking heeft bedroegen nihil per jaareinde (2018: nihil).

22. EIGEN VERMOGEN

Aandelenkapitaal

Het aandelenkapitaal betreft het geplaatste en gestorte kapitaal. Voor het verloop in het aandelenkapitaal wordt verwezen naar het Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen .

Per 31 december 2019 bestaat het maatschappelijk kapitaal uit 50.000 aandelen met ieder een nominale waarde van € 455,-. Hiervan zijn 10.000 aandelen geplaatst, waarvan 25% is volgestort.

Agioreserve

De agioreserve betreft een kapitaalstorting van € 1.753 miljoen ten tijde van de verkrijging van de aandelen van de vennootschappen die over het economisch eigendom van de door Stedin beheerde transportnetten beschikten en een conversie van uitstaande leningen van deze overgenomen vennootschappen naar kapitaal middels schuldconversies van € 1.000 miljoen. Daarnaast is in 2017 € 5 miljoen onttrokken voor de verkrijging onder gemeenschappelijke leiding inzake het overdragen van de activiteiten met betrekking tot kabelstoringen van CityTec B.V. aan Stedin Operations B.V. In 2018 en 2019 hebben geen mutaties in de agioreserve plaats gevonden. Per saldo bedraagt de agioreserve € 2.748 miljoen per 31 december 2019.

Overige reserves

Voor het verloop in de overige reserves wordt verwezen naar het Geconsolideerd mutatieoverzicht eigen vermogen .

Resultaat boekjaar

Het resultaat boekjaar bedraagt € 87 miljoen.

23. PERSONEELS- EN OVERIGE VOORZIENINGEN

x € 1 miljoen	Diensttijd- gebonden- uitkeringen	Overige	Totaal
Per 1 januari 2018	6	6	12
Dotaties	-	5	5
Desinvesteringen	-6	-	-6
Onttrekkingen	-	-1	-1
Vrijval	-	-2	-2
Per 31 december 2018	-	8	8
Dotaties	-	13	13
Desinvesteringen	-	-	-
Onttrekkingen	-	-1	-1
Vrijval	-	-2	-2
Per 31 december 2019	-	18	18

De dotaties in de overige voorzieningen hebben met name betrekking op de opgenomen voorziening voor het verwijderen van de gasafsluitingen voor € 11 miljoen.

Verwijderen van gasafsluitingen

In het eerste halfjaar 2019 is door Netbeheerders op sectoraal in Netbeheer Nederland afgesproken dat het verwijderen van gasafsluitingen niet langer vrijblijvend uitvoerbaar is voor Netbeheerders, maar dat vanuit veiligheidsoogpunt dit versneld wordt uitgevoerd en onderhavig wordt aan toezicht door SODM. Het betreft afgesloten gasaansluitingen, met een status 'uit bedrijf', waar nog wel 'druk' op staat. De hiermee verband houdende kosten worden niet geheel in rekening gebracht bij (voormalig) klanten. In 2019 is een voorziening ten laste van de operationele kosten gevormd voor een bedrag van € 11 miljoen.

Stedin verwacht eind 2024 de betreffende gasafsluitingen verwijderd te hebben. De versnelde verwijdering heeft impact op de geschatte resterende levensduur van de betreffende aansluitingen. De impact van de afschrijvingen als gevolg van de veranderde levensduur op het resultaat 2019 is nihil. Voor de jaren 2020-2024 zullen de afschrijvingen op de betreffende aansluitingen in lijn gebracht worden met de resterende levensduur.

Classificatie (x € 1 miljoen)	31 december 2019	31 december 2018
Kortlopend	2	-
Langlopend	16	8
Totaal	18	8

24. UITGESTELDE BELASTINGVERPLICHTINGEN

De uitgestelde belastingverplichtingen betreffen tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa, die hoofdzakelijk betrekking hebben op in het verleden toegepaste versnelde fiscale afschrijvingen op materiële vaste activa. De mutaties van de latenties worden verwerkt in de winst- en verliesrekening. De vervalttermijn van de verrekenbare tijdelijke verschillen per 31-12-2019 bedraagt tussen de 1- 50 jaar.

De specificatie van de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen is als volgt:

x € 1 miljoen	Vorderingen per 31 december 2019	Vorderingen per 31 december 2018	Verplichtingen per 31 december 2019	Verplichtingen per 31 december 2018
Materiële vaste activa	32	-	123	92
Totaal	32	-	123	92

Mutaties in de uitgestelde belastingen gedurende 2019 zijn als volgt:

x € 1 miljoen	Netto-positie per 1 januari 2019	Verwerkt in winst-en- verliesrekening	Netto-positie per 31 december 2019	Vorderingen	Verplichtingen
Materiële vaste activa	-92	1	-91	32	-123
Uitgestelde belastingverplichtingen (vorderingen) voor saldering	-92	1	-91	32	-123
Saldering				-32	32
Totaal					-91

In december 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel goedgekeurd om het tarief voor de vennootschapsbelasting te verhogen naar 25% in 2020 en vervolgens naar 21,7% voor 2021 en volgende jaren. In 2018 is nog gerekend met tarieven van 22,55% voor 2020 en 20,5% vanaf 2021, wat in 2018 de toekomstige wettelijke tarieven waren, welke in 2019 zijn aangepast naar respectievelijk 25% en 21,7%. Dit betekent dat, afhankelijk van het verwachte moment van realisatie, de uitgestelde belastingvorderingen en verplichtingen worden afgerekend tegen verschillende tarieven. De waardering van de uitgestelde belastingvorderingen en verplichtingen per 31 december 2019 is gebaseerd op basis van de tarieven die van toepassing zijn op de geschatte momenten van realisatie.

	Per 31 december 2019 oude tarieven	Per 31 december 2019 nieuwe tarieven	Vershil
Uitgestelde belasting vorderingen	34	32	2
Uitgestelde belasting schulden	-119	-123	4
Gesaldeerd	-85	-91	6
Mutatie ten laste van de winst-en- verliesrekening			6
Totaal			6

25. LANGLOPENDE SCHULDEN AAN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

Per 31 december 2019 bedragen de langlopende schulden aan groepsmaatschappijen € 1.151 miljoen (2018: € 1.151 miljoen) en betreffen langlopende rentedragende leningen verkregen van Stedin Holding N.V. Het rentepercentage van deze leningen bedraagt 2,5% per 31 december 2019 (2018: 3,0%).

Op de leningen wordt verder tussentijds niet afgelost. De leningen vervallen per 31 december 2026.

Voor meer informatie over het door Stedin gelopen renterisico wordt verwezen naar toelichting 33. Beheersing van financiële risico's.

26. RENTEDRAGENDE SCHULDEN

Per 31 december 2019 bedragen de rentedragende schulden € 80 miljoen en betreffen enkel de lease verplichtingen van Stedin Netbeheer B.V. In 2018 werden de leaseverplichtingen opgenomen onder de 30. Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingendaar deze enkel de operationele leases betreffen. Met ingang van 2019 is IFRS 16 geïmplementeerd en zijn de leaseverplichtingen opgenomen op de balans. Voor de impact van de implementatie van IFRS 16, zie 1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving.

Classificatie (x € 1 miljoen)	Per 31 december 2019	Per 31 december 2018
Kortlopend	14	-
Langlopend	66	-
Totaal	80	-

Mutaties van de rentedragende schulden:

x € 1 miljoen	2019	2018
Per 1 januari	95	-
Aflossing leaseverplichtingen	-15	-
Per 31 december	80	-

De looptijd van de leaseverplichtingen zijn hieronder weergegeven:

x € 1 miljoen	Per 31 december 2019	Per 31 december 2018
Binnen 1 jaar	14	-
Tussen 1 en 2 jaar	12	-
Tussen 2 en 3 jaar	10	-
Tussen 3 en 4 jaar	8	-
Tussen 4 en 5 jaar	6	-
Na 5 jaar	30	-
Totaal	80	-

27. VOORUITONTVANGEN OPBRENGSTEN

De vooruitontvangen opbrengsten betreffen bijdragen van derden voor de investeringen in materiële vaste activa. De vooruitontvangen opbrengsten worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de gerelateerde materiële vaste activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder overige baten.

De specificatie van de vooruitontvangen opbrengsten is als volgt:

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Ontvangen bijdragen aansluitkosten	612	550
Overige vooruitontvangen bedragen	-	1
Totaal	612	551

In de volgende tabel is de mutatie vooruitontvangen opbrengsten nader gespecificeerd:

x € 1 miljoen	2019	2018
Boekwaarde per 1 januari	565	492
Ontvangen bijdragen aansluitkosten	80	87
Amortisatie ten gunste van de winst-en-verliesrekening	-16	-14
Boekwaarde per 31 december	629	565
Classificatie		
Kortlopend	17	14
Langlopend	612	551
Totaal	629	565

De kortlopende vooruitontvangen bijdragen zijn onder 'contractverplichtingen' verantwoord in de 29. Handelscrediteuren en overige schulden.

28. KORTLOPENDE SCHULDEN AAN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

De specificatie van de kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen is als volgt:

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Stedin Holding N.V.	367	406
Stedin Groep Personeels B.V.	136	32
Overige	4	2
Totaal	507	440

De vorderingen en schulden aan groepsmaatschappijen betreffen rekening-courantverhoudingen. Stedin en haar groepsmaatschappijen zijn voornemens in 2021 tot vereffening van alle posities over te gaan.

29. HANDELSCREDETEUREN EN OVERIGE SCHULDEN

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Handelscrediteuren	73	50
Overige schulden en overlopende passiva	82	90
Contract verplichtingen	17	14
Totaal	172	154

De reservering voor netverliezen bedraagt € 6 miljoen (2018: € 10 miljoen) en is verantwoord onder de 'Overige schulden en overlopende passiva'.

30. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De niet uit de balans blijken rechten en verplichtingen, met uitzondering van de garanties, worden gewaardeerd tegen contante waarde. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt. De gebruikte disconteringsvoet is de euro zero coupon yield curve.

Inkoopverplichtingen energie

Stedin is inkoopverplichtingen voor energie aangegaan voor het compenseren van het administratief en technisch netverlies. De verplichting op basis van in 2019 geldende tarieven bedraagt € 351 miljoen (2018: € 279 miljoen) en heeft betrekking op de periode 2020 tot en met 2031. In 2020 vervalt € 56 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2019 is Stedin investeringsverplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van € 5 miljoen (2018: € 38 miljoen). Deze investeringsverplichtingen hebben met name betrekking op investeringen in slimme meters. De investeringsverplichtingen zijn aangegaan tot 2020.

Overige verplichtingen

Stedin is daarnaast overige contractuele verplichtingen aangegaan voor een bedrag van € 8 miljoen (2018: € 6 miljoen). Dit betreffen met name contractuele verplichtingen inzake garanties aan derden.

Garanties

Stedin heeft garanties verstrekt ter grootte van €6 miljoen (2018: € 6miljoen).

Stedin Groep heeft een bestuurdersaansprakelijkheid verzekering afgesloten ten behoeve van de leden van de raad van commissarissen, de leden van de raad van bestuur, de directie en andere bestuurders binnen Stedin Groep. Voor zover mogelijk worden de bestuurders onder specifieke voorwaarden door Stedin Groep gevrijwaard voor kosten in verband met civiel-, straf of administratiefrechtelijke procedures waarin zij vanwege hun functie zouden kunnen worden betrokken.

Resultaten meetdomein

De tarieven die Stedin als netbeheerder in rekening brengt voor de huur van kleinverbruiksmeters zijn gereguleerd en gebaseerd op de Ministeriële Regeling Meettarieven (MR). Hierin is geregeld hoe de ACM deze tarieven vaststelt. De maximale tarieven die netbeheerders mogen hanteren zijn op dit moment gebaseerd op de tarieven van 2005, plus een jaarlijkse inflatiecorrectie op basis van de consumentenprijsindex. Sinds 2011 monitort de ACM de kosten die gemoeid zijn met het uitvoeren van de meettaak. Hierbij is het de bedoeling dat het project Grootschalig Aanbieden Slimme meters uit de behaalde rendementen gefinancierd kan worden. De MR borgt dat de consument uiteindelijk niet meer dan de kostendeekkende tarieven betaalt en dat de netbeheerders geen overwinsten behalen. Om dit te bereiken kan de ACM de behaalde rendementen in toekomstige tarievenbesluiten betrekken. Volgens onze huidige inschattingen heeft Stedin op dit moment voldoende rendement gerealiseerd om de invoering van de slimme meter zonder tariefstijgingen te financieren. In lijn hiermee is in 2019 in het meetdomein een tariefsverlaging doorgevoerd voor € 25 miljoen. De ruwe schatting van de overwinsten tot en met 2019 bedraagt ongeveer € 52 miljoen.

Juridische procedures

Stedin is betrokken bij een aantal juridische en regulatorische claims en procedures die verband houden met de bedrijfsactiviteiten, ofwel als eiser ofwel als gedaagde. De bedragen die bij sommige van deze zaken worden geëist zijn significant voor de geconsolideerde jaarrekening. Aansprakelijkheden en voorwaardelijke verplichtingen in relatie tot deze claims en procedures worden periodiek beoordeeld op basis van de meest recente beschikbare informatie. Een voorziening wordt alleen getroffen als een negatieve uitkomst van de procedure waarschijnlijk wordt geacht en het bedrag van het verwachte verlies redelijkerwijs kan worden ingeschat.

Fiscale eenheid

Stedin Holding N.V. vormt een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met al haar geconsolideerde deelnemingen, waaronder Stedin Netbeheer B.V. en haar dochtermaatschappijen. De vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid en verrekenen de vennootschapsbelasting met Stedin Holding N.V. conform overeengekomen interne verrekeningsmethodes.

Voor de omzetbelasting is tevens sprake van een fiscale eenheid met daarin Stedin Holding N.V. en al haar geconsolideerde deelnemingen. Alle vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid, zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Cashpool

Vanwege deelname in de cashpool van Stedin Groep is Stedin Holding N.V. hoofdelijk aansprakelijk, tezamen met andere deelnemers, voor de tekorten in de cashpool van Stedin Groep.

31. TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Aan Stedin verbonden partijen zijn Stedin Holding N.V., de geassocieerde deelnemingen, joint operations haar bestuurders en commissarissen, en tevens de gemeente Rotterdam. Transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden volgens voorwaarden die in het normale economische verkeer met derden gebruikelijk zijn. De vorderingen en schulden zijn niet zeker gesteld.

Voor de bezoldiging van de bestuurders en commissarissen wordt verwezen naar toelichting 7. Bestuurders en Commissarissen. Tussen bestuurders en commissarissen en Stedin bestaat verder geen andere relatie dan die van klant en leverancier op basis van algemeen gebruikelijke leveringsvoorwaarden onder marktconforme voorwaarden.

Stedin Groep past de vrijstelling toe om transacties met verbonden overheidsinstellingen niet toe te lichten (IAS 24). De Gemeente Rotterdam heeft invloed van betekenis. Naast de aandeelhoudersrelatie bestaat geen andere relatie dan die van klant en leverancier op basis van algemeen gebruikelijke leveringsvoorwaarden onder marktconforme voorwaarden.

Transacties met verbonden partijen

x € 1 miljoen	2019	2018
Transacties met Stedin Holding N.V.:		
Rente op intercompany leningen	-29	-35
Overig	-4	-
	-33	-35
<hr/>		
x € 1 miljoen	2019	2018
Transacties met joint operations:		
Ingekochte goederen en diensten	-3	-2
	-3	-2
<hr/>		
x € 1 miljoen	2019	2018
Transacties met overige verbonden partijen:		
Ingekochte- en verkochte goederen en diensten	-6	-50
Doorbelast personeel, overhead, facilitaire-, en overige kosten	-275	-245
	-281	-295

Per einde 2019 heeft Stedin een schuld van € 1.518 miljoen (2018: € 1.557 miljoen) aan Stedin Holding N.V. Dit betreft enerzijds langlopende schulden voor € 1.151 miljoen (2018: € 1.151 miljoen) en anderzijds kortlopende schulden voor € 367 miljoen (2018: € 406 miljoen). De kortlopende vorderingen op en kortlopende schulden aan overige verbonden partijen bedragen € 4 miljoen (2018: € 6 miljoen) respectievelijk € 140 miljoen (2018: € 34 miljoen). Per einde 2019 heeft Stedin geen kortlopende vorderingen op en kortlopende schulden aan joint operations (2018: nihil). Nadere toelichtingen op deze vorderingen en schulden zijn opgenomen onder: 18. Vorderingen op groepsmaatschappijen, 25. Langlopende schulden aan groepsmaatschappijen en 28. Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen.

32. ACCOUNTANTSKOSTEN

De financiële gegevens van Stedin Netbeheer B.V. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stedin Holding N.V. en derhalve is op basis van artikel 2:382a lid 3 BW een toelichting op de accountantskosten niet opgenomen in de jaarrekening van Stedin Netbeheer B.V.

33. BEHEERSING VAN FINANCIËLE RISICO'S

Algemeen

In het kader van de normale bedrijfsvoering kunnen de volgende financiële risico's worden onderscheiden: marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. Marktrisico wordt gedefinieerd als het risico dat wordt gelopen over waardeveranderingen in huidige of toekomstige kasstromen en financiële instrumenten die het gevolg zijn van veranderingen in marktprijzen. Kredietrisico is het risico dat een verlies ontstaat omdat de tegenpartij of de garantiesteller van de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan of zal voldoen. Het liquiditeitsrisico is het risico dat de onderneming niet in staat zal zijn om aan haar betalingsverplichtingen te voldoen.

Het beleid is erop gericht de negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden op de financiële resultaten te minimaliseren. Op basis van de doelstellingen die hiervoor zijn geformuleerd, die zijn afgeleid van de strategische doelstellingen, zijn procedures en richtlijnen opgesteld die ten minste eenmaal per jaar worden geëvalueerd en, indien nodig, aangepast.

De raad van bestuur van Stedin Holding N.V., waar Stedin een 100% dochter van is, is verantwoordelijk voor de risicobeheersing, stelt hiervoor de procedures en richtlijnen vast en ziet toe op de naleving. De bevoegdheden om namens Stedin Holding N.V. en haar groepsmaatschappijen verbintenissen aan te gaan zijn vastgelegd in het document de Governance & Authority Structure. Daarnaast zijn voor alle bedrijfsonderdelen mandaten opgesteld die de benoemde risico's beheersen, zoals bijvoorbeeld voor inkoop.

De raad van bestuur bespreekt periodiek met het afdelingsmanagement de ontwikkeling van de resultaten, kengetallen, de belangrijkste risico's (en eventuele concentratie van bepaalde risico's) en de maatregelen om deze risico's te beheersen. Op de financiële meerjarenplanning worden scenario's toegepast. Tweemaal per jaar legt het afdelingsmanagement verantwoording af aan de raad van bestuur middels een 'in control statement'.

De interne afdeling Risk&Control ziet toe op de formulering en toepassing van het risicobeleid en adviseert de raad van bestuur hierover. Door bespreking van strategische plannen, budgetten, kritische performance indicatoren, prognoses, resultaten en het risicobeleid houden de commissarissen van Stedin Holding N.V. toezicht op de gang van zaken en de beheersing van risico's.

Beheer van kapitaal

Het primaire doel van het kapitaalbeheer van Stedin is het waarborgen van toegang tot de kapitaal- en geldmarkten om haar financieringsstructuur en kosten te optimaliseren in overeenstemming met meerjarenplanning en conjunctuurparameters die door de toezichthouder in elke reguleringsperiode zijn vastgesteld. Gezien het kapitaalintensieve karakter van de onderneming is het van belang om financiering af te kunnen sluiten in verschillende financieringsmarkten en daardoor een gebalanceerde

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

financieringsmix te creëren. Stedin kan haar kapitaalstructuur beïnvloeden door de wijziging van de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen. Stedin beschouwt zowel kapitaal (inclusief de achtergestelde eeuwigdurende obligatielening), als de niet achtergestelde schulden als relevante onderdelen van haar financiering en derhalve van haar kapitaalbeheer.

Stedin wordt vanwege de energietransitie geconfronteerd met forse investeringen in het energienet in haar verzorgingsgebied. Nadere toelichting inzake Financiering Energietransitie is opgenomen onder 34. Gebeurtenissen na balansdatum.

Balanspost	Classificatie en waardering	Risiko, beheersingsinstrumentarium en toegepaste classificatie waardering			
		Valutarisiko	Renterisiko	Commodity prijsrisiko	Kredietrisiko
Leningen, handelsdebiteuren, contractactiva en overige vorderingen	Geamortiseerde kostprijs	Geen materieel risico	Geen materieel risico	Geen materieel risico	Voorziening voor verwachte kredietverliezen
Rentedragende en overige schulden	Geamortiseerde kostprijs	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Handelscrediteuren en overige schulden	Geamortiseerde kostprijs	Geen materieel risico	Geen materieel risico	Inkoopstrategie voor verwachte netverliezen beperkt prijs-schommelingen	N.v.t.

Marktrisiko

Stedin onderscheidt de volgende potentiële marktrisiko's:

- Valutarisiko: het risiko dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van koersveranderingen in vreemde valuta;
- Renterisiko: het risiko dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van een renteverandering in de markt;
- Commodityprijsrisiko: Commodityprijsrisiko: het risiko dat de waarde van een financieel instrument verandert als gevolg van veranderingen in commodityprijzen. Stedin heeft met name met dit type risiko te maken bij de inkoop van netverliezen en is gevoelig voor het effect van marktfluctuaties in de prijzen van diverse energie commodities, zoals elektriciteit en groencertificaten. Het commodity prijsrisiko is onderdeel van de financiële meerjarenplanning en wordt tot op heden niet afgedekt met afgeleide financiële instrumenten.

Valutarisiko

De Treasury-afdeling van Stedin Holding is verantwoordelijk voor de beheersing van de valutarisiko's. In de consolidatie van Stedin opgenomen vennootschappen mogen zonder instemming van de Treasury-afdeling geen posities in vreemde valuta aanhouden. Op basis van de totale positie in een vreemde valuta en de bijbehorende vastgestelde limiet voor open posities bepaalt de Treasury-afdeling of het afdekken van het risiko gewenst is en welke strategie daarbij zal worden gevolgd.

Stedin heeft geen afgeleide financiële instrumenten gebruikt in 2018 en 2019.

Renterisico

Renterisico is het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van een renteverandering in de markt. Het renterisico wordt beheerst door de Treasury-afdeling van Stedin Holding N.V. Het renterisicobeleid is gericht op het beheersen van de netto financieringslasten door fluctuaties in de marktrente. Hiertoe wordt uitgegaan van een bepaalde bandbreedte voor de verhouding tussen vast- en variabelrentende leningen.

Stedin heeft geen afgeleide financiële instrumenten gebruikt in 2018 en 2019.

Commodityprijsrisico

Stedin heeft met dit type risico te maken op met name het gebied van de inkoop van netverliezen. Hierbij is Stedin gevoelig voor het effect van marktfluctuaties in de prijzen van diverse energiecommodities, zoals elektriciteit en groencertificaten. Stedin heeft inkoopcontracten die toegang tot de energiemarkt geven voor de verwachte inkoopvolumes. Stedin hanteert een beleid om frequent netverliezen in te kopen in lijn met het werkelijke verbruik waardoor de gevoeligheid voor prijsschommelingen wordt verminderd en een gemiddeld prijspeil wordt nagestreefd.

Kredietrisico

Het maximale kredietrisico is gelijk aan de balanswaarde van de financiële activa met inbegrip van afgeleide financiële instrumenten. Het kredietrisico van Stedin op financiële instellingen heeft voornamelijk betrekking op het debiteurenrisico. De basis voor de beheersing van dit risico is vastgelegd het 'Treasury Statuut' van Stedin Holding N.V., dat door de raad van bestuur is vastgesteld.

Kredietrisico voor handelsdebiteuren en contractactiva

Het kredietrisico beleid heeft als uitgangspunt om aan klanten geen andere kredieten te verstrekken dan normale leverancierskredieten zoals vastgelegd in de van toepassing zijnde leveringsvoorwaarden.

Maatregelen die worden toegepast om het debiteurenrisico te beperken zijn:

- het gebruik van kredietlimieten, of bankgaranties voor zakelijke partijen;
- vorderingen behoren in principe binnen dertig dagen te worden voldaan volgens standaard leveringsvoorwaarden;
- debiteurenvorderingen die niet tijdig worden betaald worden gemonitord en actief herinnerd;
- de inzet van incassobureaus en differentiatie in incassomethoden voor actuele en historische klanten.

Het kredietrisico op handelsdebiteuren kan worden gesplitst naar voornamelijk kleinverbruik (gereguleerd) en grootverbruik klanten.

Bij kleinverbruik klanten ligt het kredietrisico sinds de invoering van het leveranciersmodel bij de energieleveranciers, waarmee het concentratierisico daar is toegenomen. Hiervoor zijn diverse risico mitigerende maatregelen geïmplementeerd, waaronder periodieke monitoring en rapportage van het risicoprofiel van de energieleveranciers. Voor de waardering van kredietrisico op energieleveranciers worden individuele signalen voor mogelijke oninbaarheid en credit ratings gebruikt.

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Voor grootverbruik klanten, overige vorderingen en contractactiva is het kredietrisico gering doordat de meeste vorderingen van beperkte omvang zijn en tevens is het concentratierisico beperkt. Stedin hanteert voor de inschattingen van risico's in de verschillende grootverbruik portefeuilles een vereenvoudigd model dat gebaseerd is op de Stedin historie van vorderingen met eenzelfde risicoprofiel en dit model wordt aangevuld met verwachte ontwikkelingen van de debiteuren en de economische omgeving.

JAARREKENING - TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Specificatie van de handelsdebiteuren, nog te factureren bedragen en overige vorderingen:

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Handelsdebiteuren	96	95
Nog te factureren	35	32
Overige vorderingen en overlopende activa	5	7
Totaal	136	134

De voorziening dubieuze debiteuren bestaat voor een bedrag van € 2 miljoen (2018: € 4 miljoen) uit debiteuren die volledig zijn voorzien. In de volgende tabel is de mutatie in de debiteurenvoorziening nader gespecificeerd:

x € 1 miljoen		2019		2018	
	Verwacht verlies %	Vorderingen	Voorziening	Vorderingen	Voorziening
Kleinverbruik debiteuren	0,1% - 100%	63	1	60	1
Grootverbruik debiteuren, overige vorderingen en contractactiva					
Voor vervaldatum	0,1% - 1%	47	-	45	1
Na vervaldatum					
- tot 3 maanden	1% - 25%	18	1	16	-
- 3 tot 6 maanden	1% - 100%	2	-	1	-
- 6 tot 12 maanden	5% - 100%	2	1	4	-
- meer dan 12 maanden	65% - 100%	6	4	10	7
Nominale waarde		138	7	136	9
Af:					
waardeverminderingen		-7		-9	
Totaal		131		127	

In de volgende tabel is de mutatie in de debiteurenvoorziening nader gespecificeerd:

x € 1 miljoen	2019	2018
Per 1 januari	9	8
Toevoeging via het resultaat	1	2
Onttrekkingen	-3	-1
Per 31 december	7	9

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico omvat het risico dat Stedin niet in staat is om de benodigde financiële middelen te verkrijgen om tijdig aan haar verplichtingen te voldoen. In verband hiermee beoordeelt Stedin regelmatig de verwachte kasstromen over een periode van een aantal jaren. Deze kasstromen omvatten

onder meer operationele kasstromen, dividenden, rentebetalingen en aflossingen van schulden, vervangingsinvesteringen en de consequenties van wijzigingen in de kredietwaardigheid van Stedin. Het doel is te allen tijde voldoende middelen ter beschikking te hebben om in de liquiditeitsbehoefte te kunnen voorzien. Om te voorkomen dat Stedin niet in staat is te voldoen aan haar financiële verplichtingen wordt groot belang gehecht aan het beheersen van alle hiervoor vermelde risico's. Daarnaast wordt de liquiditeitsbehoefte gepland op basis van kasstroomprognoses voor de korte termijn, middellange en lange termijn. Deze kasstroomprognoses omvatten onder meer operationele kasstromen, investeringskasstromen, dividenden, te betalen rente en aflossing van schulden. De vermogensbehoefte wordt door de afdeling Treasury afgezet tegen de beschikbare middelen.

Financieringsbeleid

Het financieringsbeleid is gericht op het ontwikkelen en onderhouden van een optimale financieringsstructuur, rekening houdend met de huidige activabasis, de afspraken en uitgangspunten ten aanzien van regulering en het investeringsprogramma. Uitgangspunten voor het financieringsbeleid zijn toegang tot de kapitaalmarkt en flexibiliteit tegen acceptabele financieringsvoorwaarden en -kosten. Financieringen worden centraal door Stedin Holding N.V. aangetrokken en intern aangewend. Dochterondernemingen worden gefinancierd met een combinatie van eigen vermogen en intercompany leningen.

Credit rating

Een belangrijke pijler in het financieel beleid van Stedin is een goede toegang tot de beschikbare bronnen van financiering waaronder de geld- en kapitaalmarkt. Hiervoor is het van belang dat bestaande en potentiële financiers goed inzicht hebben in de kredietwaardigheid van Stedin.

Stedin Holding N.V. en Stedin Netbeheer B.V. hebben ieder een credit rating bij ratingbureau Standard & Poor's. De meest recente in juli 2019, door Standard & Poor's toegekende credit rating voor Stedin, is A-.

Het afgelopen jaar is er diverse malen contact geweest met Standard & Poor's. De belangrijkste onderwerpen die we hebben besproken zijn de recente financiële prestaties en prognoses van de komende 3 jaren van Stedin Holding N.V. Op basis hiervan heeft Standard & Poor's de kredietwaardigheid van Stedin Holding N.V. en Stedin opnieuw bepaald en de bestaande ratings herbevestigd.

Voor de meest actuele ratingrapporten wordt verwezen naar onze website: <http://www.stedingroep.nl/investor-relations>

34. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Coronacrisis

Op het moment van publicatie van dit jaarverslag over 2019 maken wij een unieke situatie mee in Nederland. De landelijke maatregelen die zijn ingezet om de verspreiding van het coronavirus te beheersen, hebben gevolgen voor ons allemaal. De coronacrisis heeft ook impact op Stedin Groep. De coronacrisis heeft tot op heden beperkte financiële gehad voor Stedin Groep. Als gevolg van corona nam in beperkte mate zowel het aantal opdrachten als het energieverbruik van zakelijke klanten af.

Naar verwachting zullen ook de toekomstige financiële gevolgen in de voorzienbare periode (komende 12 maanden) beperkt zijn, ondanks dat Nederland zich in een twee golf bevindt met betrekking tot het coronavirus.

Wij verwachten voldoende toegang tot middelen te hebben om de doorlopende kosten te kunnen blijven betalen. Stedin bereidt zich voor om terug te keren naar het activiteitsniveau van voor de ingegane maatregelen om weer verder te werken aan de energietransitie.

Financiering Energietransitie

Stedin Groep wordt vanwege de energietransitie geconfronteerd met forse investeringen in het energienet in haar verzorgingsgebied. De raad van commissarissen, raad van bestuur en aandeelhouders van Stedin Groep zijn het erover eens dat actie nodig is om een betaalbare en betrouwbare energievoorziening ook in de toekomst te garanderen. De investeringen die Stedin moet doen vanwege de energietransitie komen bovenop de lopende investeringen die nodig zijn om het elektriciteit- en gasnet goed te laten functioneren. De toegestane inkomsten van Stedin groeien minder hard dan nodig is om al deze investeringen in de toekomst te kunnen blijven financieren. De enorme investeringen in de energietransitie vragen de komende jaren veel van onze financiële positie. Om die reden verwacht Stedin Groep de komende jaren tussen de 750 miljoen en 1 miljard euro aan extra eigen vermogen nodig te hebben om die investeringen te kunnen doen. Daarom onderzoeken we met onze aandeelhouders de mogelijkheden om de balans van Stedin Groep te versterken. Ook zijn we samen met andere netbeheerders in gesprek met de toezichthouder om te bezien hoe de reguleringsmethodiek hierop beter zou kunnen aansluiten.

35. TOELICHTING OP HET GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt het resultaat na belastingen aangepast voor posten van de winst-en-verliesrekening en balansmutaties die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het boekjaar 2019.

In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt naar kasstromen uit operationele en investeringsactiviteiten. De operationele kasstroom omvat onder andere de kosten voor rente en belastingen en de inkomsten van rente en dividenden. Ontwikkelingskosten, investeringen en desinvesteringen in vaste activa (inclusief financiële belangen) worden opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. In 2019 en 2018 zijn er geen investerings- en financieringskasstromen met gelieerde vennootschappen. De kasstromen tussen gelieerde vennootschappen zijn verantwoord onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Mutatie werkkapitaal

Het werkkapitaal omvat de voorraden en kortlopende vorderingen verminderd met de handelscrediteuren en overige schulden. De mutatie van het werkkapitaal zoals opgenomen in de operationele kasstroom is als volgt.

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Mutatie voorraden	1	-1
Mutatie handelsdebiteuren en overige vorderingen	-2	21
Mutatie groepsmaatschappijen	69	118
Mutatie handelscrediteuren en overige schulden	18	-2
Totaal	86	136

De aansluiting van de mutatie groepsmaatschappijen is als volgt:

	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2017	Mutatie 2019	Mutatie 2018
Kortlopende vorderingen	4	6	16	2	10
Kortlopende schulden	-507	-440	-332	67	108
Langlopende schulden	-1.151	-1.151	-1.151	-	-
Mutatie verhouding gelieerde vennootschappen				69	118

36. OVERZICHT DOCHTERONDERNEMINGEN EN OVERIGE KAPITAALBELANGEN

	2019	2018	Plaats
Geconsolideerde deelnemingen			
Stedin Netten B.V.	100,00	100,00	Rotterdam
N.V. Stedin Netten Noord-Holland	100,00	100,00	Rotterdam
N.V. Stedin Noordoost Friesland	100,00	100,00	Rotterdam
Joint arrangements			
TensZ B.V.	50,00	50,00	Rotterdam
Overige kapitaalbelangen			
Energie Data Service Nederland (EDSN)	18,69	18,69	Amersfoort

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2019

ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING

x € 1 miljoen	Toelichting	2019	2018
Resultaat deelnemingen	2	95	104
Overige resultaten na belastingen		-8	25
Netto resultaat		87	129

ENKELVOUDIGE BALANS VOOR WINSTBESTEMMING

x € 1 miljoen	Toelichting	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa		2	2
Materiële vaste activa		16	33
Gebruiksrecht vaste activa	16	80	-
Financiële vaste activa	2	4.716	4.621
Totaal vaste activa		4.814	4.656
Vlottende activa			
Vorraden	19	33	34
Handelsdebiteuren en overige vorderingen		133	125
Vorderingen op groepsmaatschappijen	3	16	18
Totaal vlottende activa		182	177
Liquide middelen		16	38
TOTAAL ACTIVA		5.012	4.871
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Gestort en opgevraagd kapitaal	22	1	1
Agio	22	2.748	2.748
Overige reserves	22	460	331
Onverdeeld resultaat boekjaar	22	87	129
Totaal eigen vermogen		3.296	3.209
Voorzieningen			
Personeels- en overige voorzieningen	23	16	8
Uitgestelde belastingverplichtingen	24	92	89
Totaal voorzieningen		108	97
Langlopende verplichtingen			
Langlopende schulden aan groepsmaatschappijen		348	348
Rentedragende schulden	26	66	-
Vooruitontvangen opbrengsten		1	1
Totaal langlopende verplichtingen		415	349
Kortlopende verplichtingen			
Personeels- en overige voorzieningen	23	2	-
Handelscrediteuren en overige schulden		158	143
Kortlopende rentedragende schulden	26	14	-
Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen	4	1.019	1.073
Totaal kortlopende verplichtingen		1.193	1.216
TOTAAL PASSIVA		5.012	4.871

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE JAARREKENING

1. GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING

De enkelvoudige jaarrekening van Stedin Netbeheer N.V. is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW, waarbij dezelfde waarderingsgrondslagen zijn toegepast als in de geconsolideerde jaarrekening, zoals toegestaan in artikel 362 lid 8, Titel 9 Boek 2 BW. De beschrijving van de activiteiten en de structuur van de onderneming, zoals opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, is eveneens van toepassing op de enkelvoudige jaarrekening.

De enkelvoudige jaarrekening van Stedin Netbeheer N.V. bevat de enkelvoudige winst-en-verliesrekening en de enkelvoudige balans. De functionele valuta is de euro. Alle bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in miljoenen euro's.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Als de nettovermogenswaarde negatief is, wordt de deelneming op nihil gewaardeerd. Daarbij worden tevens andere langlopende belangen in aanmerking genomen die feitelijk moeten worden aangemerkt als onderdeel van de netto-investering in de deelneming. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid. Voor reserves van deelnemingen waarvoor beperkingen gelden voor uitkeringen wordt een wettelijke reserve gevormd.

2. FINANCIËLE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	Dochterondernemingen	Overige vorderingen	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2018	4.566	8	4.574
Resultaat dochterondernemingen	104	-	104
Fusie Stedin Netbeheer B.V. en Stedin Operations B.V. ¹	-60	-	-60
Nieuw verstrekte leningen	-	5	5
Aflossing verstrekte leningen	-	-2	-2
Boekwaarde per 31 december 2018	4.610	11	4.621
Resultaat dochterondernemingen	95	-	95
Nieuw verstrekte leningen	-	3	3
Aflossing verstrekte leningen	-	-3	-3
Boekwaarde per 31 december 2019	4.705	11	4.716

¹ Per 1 april 2018 is Stedin Operations B.V. met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018, juridisch gefuseerd met Stedin Netbeheer B.V. (verkrijgende vennootschap).

Zowel in 2019 als 2018 hebben geen afschrijvingen en waardeverminderingen op de financiële vaste activa plaatsgevonden.

Een overzicht van alle kapitaalbelangen is opgenomen in toelichting 36. Overzicht dochterondernemingen en overige kapitaalbelangen van de geconsolideerde jaarrekening.

3. VORDERINGEN OP GROEPSMAATSCHAPPIJEN

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Dochterondernemingen	13	10
Overige verbonden partijen	3	8
Totaal vorderingen op groepsmaatschappijen	16	18

De vorderingen en schulden aan groepsmaatschappijen betreffen rekening-courantverhoudingen. Stedin en haar groepsmaatschappijen zijn voornemens in 2021 tot vereffening van alle posities over te gaan.

4. KORTLOPENDE SCHULDEN AAN GROEPSMAATSCHAPPIJEN

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

x € 1 miljoen	31 december 2019	31 december 2018
Moedermaatschappij	306	379
Dochterondernemingen	574	662
Overige verbonden partijen	139	32
Totaal schulden aan groepsmaatschappijen	1.019	1.073

De vorderingen en schulden aan groepsmaatschappijen betreffen rekening-courantverhoudingen. Stedin en haar groepsmaatschappijen zijn voornemens in 2021 tot vereffening van alle posities over te gaan.

5. NIET UIT DE ENKELVOUDIGE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De niet uit de balans blijken de rechten en verplichtingen, met uitzondering van de garanties, worden gewaardeerd tegen contante waarde. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

Inkoopverplichtingen energie

Stedin is inkoopverplichtingen voor energie aangegaan voor het compenseren van het administratief en technisch netverlies. De verplichting op basis van in 2019 geldende tarieven bedraagt € 351 miljoen (2018: € 279 miljoen) en heeft betrekking op de periode 2020 tot en met 2031. In 2020 vervalt € 56 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2019 is Stedin investeringsverplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van € 5 miljoen (2018: € 38 miljoen). Deze investeringsverplichtingen hebben met name betrekking op investeringen in slimme meters. De investeringsverplichtingen zijn aangegaan tot 2020.

Overige verplichtingen

Stedin is daarnaast overige contractuele verplichtingen aangegaan voor een bedrag van € 8 miljoen (2018: € 6 miljoen). Dit betreffen met name contractuele verplichtingen inzake onderhoudswerkzaamheden.

Garanties

Stedin heeft garanties verstrekt ter grootte van €6 miljoen (2018: € 6miljoen).

Resultaten meetdomein

De tarieven die Stedin als netbeheerder in rekening brengt voor de huur van kleinverbruiksmeters zijn gereguleerd en gebaseerd op de Ministeriële Regeling Meettarieven (MR). Hierin is geregeld hoe de ACM deze tarieven vaststelt. De maximale tarieven die netbeheerders mogen hanteren zijn op dit moment gebaseerd op de tarieven van 2005, plus een jaarlijkse inflatiecorrectie op basis van de consumentenprijsindex. Sinds 2011 monitort de ACM de kosten die gemoeid zijn met het uitvoeren van de meettaak. Hierbij is het de bedoeling dat het project Grootschalig Aanbieden Slimme meters uit de behaalde rendementen gefinancierd kan worden. De MR borgt dat de consument uiteindelijk niet meer dan de kostendeekkende tarieven betaalt en dat de netbeheerders geen overwinsten behalen. Om dit te bereiken kan de ACM de behaalde rendementen in toekomstige tarievenbesluiten betrekken. Volgens onze huidige inschattingen heeft Stedin op dit moment voldoende rendement gerealiseerd om de invoering van de slimme meter zonder tariefstijgingen te financieren. In lijn hiermee is in 2019 in het meetdomein een tariefsverlaging doorgevoerd voor € 25 miljoen. De ruwe schatting van de overwinsten tot en met 2019 bedraagt ongeveer € 52 miljoen.

Juridische procedures

Stedin is betrokken bij een aantal juridische en regulatorische claims en procedures die verband houden met de bedrijfsactiviteiten, ofwel als eiser ofwel als gedaagde. De bedragen die bij sommige van deze zaken worden geëist zijn significant voor de geconsolideerde jaarrekening. Aansprakelijkheden en voorwaardelijke verplichtingen in relatie tot deze claims en procedures worden periodiek beoordeeld op basis van de meest recente beschikbare informatie. Een voorziening wordt alleen getroffen als een negatieve uitkomst van de procedure waarschijnlijk wordt geacht en het bedrag van het verwachte verlies redelijkerwijs kan worden ingeschat.

Fiscale eenheid

Stedin Holding N.V. vormt een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met al haar geconsolideerde deelnemingen, waaronder Stedin Netbeheer B.V. en haar dochtermaatschappijen. De vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van die fiscale eenheid.

Voor de omzetbelasting is tevens sprake van een fiscale eenheid met daarin Stedin Holding N.V. en al haar geconsolideerde deelnemingen. Alle vennootschappen die deel uitmaken van een fiscale eenheid, zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Cashpool

Vanwege deelname in de cashpool van Stedin Groep is Stedin Holding N.V. hoofdelijk aansprakelijk, tezamen met andere deelnemers, voor de tekorten in de cashpool van Stedin Groep.

6. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Coronacrisis

Op het moment van publicatie van dit jaarverslag over 2019 maken wij een unieke situatie mee in Nederland. De landelijke maatregelen die zijn ingezet om de verspreiding van het coronavirus te beheersen, hebben gevolgen voor ons allemaal. De coronacrisis heeft ook impact op Stedin Groep. De coronacrisis heeft tot op heden beperkte financiële gehad voor Stedin Groep Als gevolg van corona nam in beperkte mate zowel het aantal opdrachten alshet energieverbruik van zakelijke klanten af.

Naar verwachting zullen ook de toekomstige financiële gevolgen in de voorzienbare periode (komende 12 maanden) beperkt zijn, ondanks dat Nederland zich in een twee golf bevindt met betrekking tot het coronavirus.

Wij verwachten voldoende toegang tot middelen te hebben om de doorlopende kosten te kunnen blijven betalen. Stedin bereidt zich voor om terug te keren naar het activiteitsniveau van voor de ingegane maatregelen om weer verder te werken aan de energietransitie.

Financiering Energietransitie

Stedin Groep wordt vanwege de energietransitie geconfronteerd met forse investeringen in het energienet in haar verzorgingsgebied. De raad van commissarissen, raad van bestuur en aandeelhouders van Stedin Groep zijn het erover eens dat actie nodig is om een betaalbare en betrouwbare energievoorziening ook in de toekomst te garanderen. De investeringen die Stedin moet

doen vanwege de energietransitie komen bovenop de lopende investeringen die nodig zijn om het elektriciteit- en gasnet goed te laten functioneren. De toegestane inkomsten van Stedin groeien minder hard dan nodig is om al deze investeringen in de toekomst te kunnen blijven financieren. De komende maanden werkt Stedin Groep met aandeelhouders samen een plan uit hoe we onze financiële situatie kunnen versterken. In het najaar wordt hier meer over bekend.

7. WINSTBESTEMMING

Voorgesteld wordt het resultaat na belastingen over het boekjaar 2019 van € 87 miljoen toe te voegen aan de overige reserves. Het voorstel winstbestemming is niet in de balans per 31 december 2019 verwerkt.

8. ONDERTEKENING VAN DE JAARREKENING

Rotterdam, 30 oktober 2020

Namens Stedin Holding N.V.

.....
Danny Benima

OVERIGE GEGEVENS

STATUTAIRE WINSTBESTEMMING

De winstbestemming is geregeld in art 22 van de statuten. De tekst van artikel 22 luidt:

- De algemene vergadering is bevoegd tot bestemming van de winst die door de vaststelling van de jaarrekening is bepaald en tot vaststelling van uitkeringen, voor zover het eigen vermogen groter is dan de reserves die krachtens wet of de statuten moeten worden aangehouden en met inachtneming van de uitvoering van de aan de netbeheerder bij de wet opgedragen taken en verplichtingen om zijn netten in werking te hebben, ter vernieuwen, te onderhouden en uit te breiden.
- De bevoegdheid van de algemene vergadering tot vaststelling van uitkeringen geldt zowel voor uitkeringen ten laste van nog niet gereserveerde winst als voor uitkeringen ten laste van enige reserve, en zowel voor uitkeringen ter gelegenheid van de vaststelling van de jaarrekening als voor tussentijdse uitkeringen.
- Een besluit dat strekt tot uitkering heeft geen gevolgen zolang het bestuur geen goedkeuring heeft verleend. Het bestuur weigert slechts de goedkeuring, indien het weet, of redelijkerwijs behoort te voorzien dat de vennootschap na de uitkering niet zal kunnen blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de aandeelhouder van Stedin Netbeheer B.V.

VERKLARING OVER DE JAARREKENING 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stedin Netbeheer B.V. te Rotterdam gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- Geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stedin Netbeheer B.V. op 31 december 2019 en van het resultaat en de kasstromen over 2019 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW.
- Geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stedin Netbeheer B.V. op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. De geconsolideerde balans per 31 december 2019.
2. De volgende overzichten over 2019: de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht.
3. De toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. De enkelvoudige balans per 31 december 2019.
2. De enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2019.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stedin Netbeheer B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van het coronavirus

Het coronavirus heeft ook invloed op Stedin Netbeheer B.V. In de toelichting op pagina 53 in de jaarrekening heeft het management de verwachte impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARREKENING OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarrekening 2019 andere informatie, die bestaat uit:

- De inleiding
- De overige gegevens
- Bijlagen, bestaande uit:
 - verklaring naleving gedragscodes;
 - gereguleerde taken Netbeheer;
 - gesegmenteerde informatie;
 - overeenkomsten met verbonden partijen;
 - beter netbeheer.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens, in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Benadrukking van de impact van de energietransitie zoals toegelicht in de inleiding bij de jaarrekening

De raad van bestuur constateert dat Stedin Netbeheer B.V. als onderdeel van Stedin Groep N.V. vanwege de energietransitie wordt geconfronteerd met toekomstige forse investeringen die niet tijdig door middel van verwachte groei in toegestane inkomsten vanuit de huidige tariefregulering gefinancierd kunnen worden. Om die reden onderzoekt Stedin aanvullende financieringsmogelijkheden met betrekking tot de energietransitie. Wij vestigen de aandacht op de toelichting hieromtrent in de inleiding van de jaarrekening op pagina 5 en in de paragraaf inzake gebeurtenissen na balansdatum op pagina 53.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Rotterdam, 30 oktober 2020

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. J.P.M. Hopmans RA

BIJLAGEN

VERKLARING NALEVING GEDRAGSCODES

Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders aangaande gegevens uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

Naam rechtspersoon : Stedin Netbeheer B.V.
Statutaire vestigingsplaats : Rotterdam
Periode : 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019

Stedin Netbeheer B.V. te Rotterdam maakte voor het goed kunnen uitvoeren van haar diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

In aanvulling op de Algemene Verordening Gegevensbescherming hebben netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruik-meetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Meetcampagne

In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij een groep kleinverbruikers om ten behoeve van de allocatie en reconciliatie tot nauwkeurigere verbruiksprofielen te kunnen komen, is geconstateerd dat in de Gedragscode 'Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van Installatie en Beheer van Slimme meters bij kleinverbruikers' voor dit doel geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing is opgenomen.

Individuele Slimme Meter Allocatie

In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij kleinverbruikers om tot dynamische allocatie te kunnen komen in plaats van allocatie op jaarbasis met analoge meters, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorziening geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing voor slimme meters is opgenomen.

Beide zaken zijn ondervangen door ter zake expliciet de ondubbelzinnige toestemming van de desbetreffende kleinverbruikers te vragen als elders in de Gedragscode bedoeld. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan een aanpassing van de gedragscode, waarin deze omissie wordt meegenomen.

Hierbij verklaart Stedin Holding, als bestuurder in 2019 van Stedin Netbeheer B.V., dat Stedin Netbeheer B.V. zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de *Gedragscode Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van Installatie en Beheer van Slimme Meters bij Kleinverbruikers*, zoals goedgekeurd door de Autoriteit Persoonsgegevens (voorheen College Bescherming Persoonsgegevens) op 9 mei 2012.

Rotterdam, 30 oktober 2020

Danny Benima
Namens Stedin Holding N.V.

GEREGULEERDE TAKEN NETBEHEER

De netbeheerder heeft krachtens de Elektriciteitswet tot taak:

- de door hem beheerde netten in werking te hebben en te onderhouden;
- de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten en van het transport van elektriciteit over de netten op de meest doelmatige wijze te waarborgen;
- de netten aan te leggen, te herstellen, te vernieuwen of uit te breiden, waarbij in overweging worden genomen maatregelen op het gebied van duurzame elektriciteit, energiebesparing en vraagsturing of decentrale elektriciteitsproductie waardoor de noodzaak van vervanging of vergroting van de productiecapaciteit ondervangen kan worden;
- voldoende reservecapaciteit voor het transport van elektriciteit aan te houden;
- derden te voorzien van een aansluiting op de netten;
- ten behoeve van derden transport van elektriciteit uit te voeren;
- de veiligheid te bevorderen bij het gebruik van toestellen en installaties die elektriciteit verbruiken;
- op verzoek van een producent vast te stellen of diens productie-installatie geschikt is voor de opwekking van duurzame elektriciteit dan wel of sprake is van een installatie voor warmtekrachtkoppeling met een bij ministeriële regeling vast te stellen mate van reductie van de uitstoot van kooldioxide dan wel of sprake is van een installatie voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, alsmede of de inrichting om te meten geschikt is voor de meting van de elektriciteit die met de productie-installatie wordt opgewekt en op een net of een installatie ingevoerd;
- de hoeveelheid elektriciteit te meten die afkomstig is van een productie-installatie voor duurzame elektriciteit of klimaatneutrale elektriciteit of van een installatie voor warmtekrachtkoppeling;
- koppelingen met andere netten te realiseren en reparaties aan zijn net uit te voeren;
- op een geschikte wijze gegevens te publiceren over koppelingen tussen de netten, gebruik van de netten en de toewijzing van transportcapaciteit;
- afnemers alle gegevens te verstrekken die zij voor een efficiënte toegang tot het net inclusief het gebruik ervan nodig hebben;
- voorzieningen te treffen in geval van een faillissement van een leverancier van elektriciteit aan afnemers;
- ervoor zorg te dragen dat een afnemer voor elke aansluiting beschikt over een geïnstalleerde meetinrichting, tenzij die afnemer blijkens de voorwaarden, beschikt over een onbemeten aansluiting;
- zorg te dragen voor het beheer en onderhoud van de bij een afnemer geïnstalleerde meetinrichting;
- afnemers desgevraagd een meetinrichting ter beschikking te stellen;
- zijn netten te beschermen tegen mogelijke invloeden van buitenaf.

De netbeheerder heeft krachtens de Gaswet tot taak:

- zijn gastransportnet op economische voorwaarden in werking te hebben, te onderhouden en te ontwikkelen op een wijze die de veiligheid, doelmatigheid en betrouwbaarheid van dat gastransportnet waarborgt en het milieu ontziet;
- andere netbeheerders, gasopslagbedrijven en LNG-bedrijven voldoende informatie te verstrekken om te waarborgen dat het transport en de opslag van gas en de daarmee verbonden gastransportnetten op een veilige en doelmatige wijze kan plaatsvinden;
- gebruikers van het gastransportnet alle gegevens te verstrekken die zij nodig hebben voor een efficiënte toegang tot het net;
- de veiligheid te bevorderen bij het gebruik van toestellen en installaties die gas verbruiken;
- koppelingen met andere gastransportnetten te realiseren en reparaties aan zijn gastransportnet uit te voeren;
- op geschikte wijze gegevens te publiceren over koppelingen tussen transportnetten, het gebruik van

BIJLAGEN - GEREGULEERDE TAKEN NETBEHEER

die netten en de toewijzing van transportcapaciteit;

- voorzieningen te treffen in geval van een faillissement van een leverancier van gas aan afnemers;
- gas te weren dat niet voldoet aan de invoedspecificaties;
- zich te onthouden van iedere vorm van discriminatie tussen gebruikers van de gastransportnetten;
- ervoor zorg te dragen dat een afnemer voor elke aansluiting beschikt over een geïnstalleerde meetinrichting, tenzij die afnemer blijkt de voorwaarden beschikt over een onbemeten aansluiting;
- zorg te dragen voor het beheer en onderhoud van de bij een afnemer geïnstalleerde meetinrichting;
- eenieder die verzoekt om een aansluiting die een doorlaatwaarde heeft van ten hoogste 40 m³(n) per uur te voorzien van deze aansluiting;
- eenieder die verzoekt om een aansluitpunt ten behoeve van een aansluiting die een doorlaatwaarde heeft groter dan 40 m³(n) per uur te voorzien van een aansluitpunt op het dichtstbijzijnde punt van het gastransportnet met een voor die aansluiting geschikte druk en voldoende capaciteit;
- zijn gastransportnet te beschermen tegen mogelijke invloeden van buitenaf.

GESEGMENTEERDE INFORMATIE

Op basis van de artikelen 43 van de Elektriciteitswet 1998 en 32 van de Gaswet is Stedin Netbeheer B.V. verplicht een afzonderlijke boekhouding te voeren voor het beheer van de netten op grond van zijn taken. Jaarlijks dient een verslag van deze boekhouding gepubliceerd te worden. Middels deze gesegmenteerde informatie voldoet Stedin Netbeheer B.V. aan deze verplichting.

De gesegmenteerde informatie is afgeleid uit de statutaire jaarrekening van Stedin Netbeheer B.V. en is exclusief de niet-gereguleerde activiteiten. Onder andere inkomsten en kosten samenhangend met (verhuur van) transformatoren zijn niet meegenomen.

De geconsolideerde gereguleerde winst-en-verliesrekening is opgedeeld in drie delen en wel voor de activiteiten van elektriciteit, gas en meetdienst. De post materiële vaste activa is verdeeld naar spannings- en drukniveau. Hierbij is de door ACM voorgeschreven systematiek van toewijzen aangehouden. Daarnaast zijn nog enkele verdeelsleutels gehanteerd (bijvoorbeeld op basis van materiële vast activa, omzet en aantal aansluitingen) voor het toewijzen van de kosten.

Voor de gesegmenteerde informatie zijn dezelfde waarderingsgrondslagen gehanteerd als in de statutaire jaarrekening van Stedin Netbeheer B.V. De gesegmenteerde informatie betreft geen volledige jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 BW 2. De gesegmenteerde informatie is in euro's (€) en de bedragen worden vermeld in miljoenen euro's tenzij anders aangegeven.

Op de gepresenteerde financiële informatie in de gesegmenteerde informatie op pagina's 76 tot en met 85 is geen accountantscontrole toegepast.

GECONSOLIDEERDE GEREGLIEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING 2019

x € 1 miljoen	Netto- omzet	Overige bedrijfs- opbrengsten	Inkoopkosten transport-capaciteit en netverlies	Overige bedrijfs- kosten ¹	Afschrijvingen en bijzondere waarde-verminderingen vaste activa ¹	Bedrijfs- resultaat
ELEKTRICITEIT						
Tussenspanning	61			67	7	
Middenspanning	130			80	39	
Laagspanning	407			69	46	
Overig					19	
Transportdienst	598	-	-	216	111	
Hoogspanning ¹	-			-	-	
Tussenspanning	8			2	-	
Middenspanning	4			5	2	
Laagspanning	50			45	18	
Overig					-	
Aansluitdienst	62	-	-	52	20	
Overig	26					
Totaal elektriciteit	686	10	157	268	131	140
GAS						
Hoge druk	30			17	9	
Lage druk	195			88	57	
Overig					4	
Transportdienst	225	-	-	105	70	
Hoge druk	4			1	1	
Lage druk	53			23	24	
Overig					-	
Aansluitdienst	57	-	-	24	25	
Overig	12	6				
Totaal gas	294	6	-	129	95	76
MEETDIENST						
Elektriciteit	25			41	21	
Gas	27			29	13	
Totaal meetdienst	52	-	-	70	34	-52
TOTAAL	1.032	16	157	467	260	164
STATUTAIR	1.032	17	157	466	276	150
Verschil	-	-1	-	1	-16	14

GECONSOLIDEERDE GEREGLIEERDE WINST-EN-VERLIESREKENING 2018

x € 1 miljoen	Netto- omzet	Overige bedrijfs- opbrengsten	Inkoopkosten transport-capaciteit en netverlies	Overige bedrijfs- kosten	Afschrijvingen en bijzondere waarde-verminderingen vaste activa	Bedrijfs- resultaat
ELEKTRICITEIT						
Tussenspanning	54			63	6	
Middenspanning	122			78	37	
Laagspanning	393			65	44	
Overig					20	
Transportdienst	569	-	-	206	107	
Hoogspanning ¹	-			-	-	
Tussenspanning	7			1	-	
Middenspanning	4			5	2	
Laagspanning	45			42	16	
Overig					-	
Aansluitdienst	56	-	-	48	18	
Overig	23					
Totaal elektriciteit	648	14	163	254	125	120
GAS						
Hoge druk	32			17	11	
Lage druk	197			84	56	
Overig					4	
Transportdienst	229	-	-	101	71	
Hoge druk	4			1	1	
Lage druk	52			24	27	
Overig					-	
Aansluitdienst	56	-	-	25	28	
Overig	11	9				
Totaal gas	296	9	-	126	99	80
MEETDIENST						
Elektriciteit	43			41	18	
Gas	35			31	12	
Totaal meetdienst	78	-	-	72	30	-24
TOTAAL	1.022	23	163	452	254	176
STATUTAIR	1.022	25	163	452	254	178
Verschil	-	-2	-	-	-	-2

GECONSOLIDEERDE GEREGLIEERDE BALANS

x € 1 miljoen

31.12.2019

31.12.2018

	31.12.2019	31.12.2018
ACTIVA		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	9	8
Materiële vaste activa	5.633	5.369
Gebruiksrecht vaste activa	80	
Financiële vaste activa		
• Verstrekte leningen	11	12
Totaal vaste activa	5.733	5.389
Vlottende activa		
Voorraden	33	34
Vorderingen op groepsmaatschappijen	4	6
Handelsdebiteuren en overige vorderingen	136	134
Liquide middelen	16	37
Totaal vlottende activa	189	211
TOTAAL ACTIVA	5.922	5.600
EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal	1	1
Agio reserve	2.748	2.748
Overige reserves	460	331
Resultaat boekjaar	102	128
Totaal eigen vermogen	3.311	3.208
Langlopende verplichtingen		
Personeels- en overige voorzieningen	16	8
Uitgestelde belastingverplichtingen	91	89
Langlopende schulden aan groepsmaatschappijen	1.151	1.151
Rentedragende schulden	66	
Vooruitontvangen bedragen	612	551
Totaal langlopende verplichtingen	1.936	1.799
Kortlopende verplichtingen		
Overige voorzieningen	2	
Kortlopende schulden aan groepsmaatschappijen	506	442
Kortlopende rentedragende schulden	14	
Handelscrediteuren en overige schulden	153	151
Totaal kortlopende verplichtingen	675	593
TOTAAL EIGEN VERMOGEN EN PASSIVA	5.922	5.600

TOELICHTING MATERIELE VASTE ACTIVA

x € 1 miljoen	31.12.2019	31.12.2018
ELEKTRICITEIT		
Hoogspanning ¹	12	13
Tussenspanning	570	573
Middenspanning	1.203	1.167
Laagspanning	550	530
Overig	529	383
Transportdienst	2.864	2.666
Hoogspanning ¹	-	-
Tussenspanning	22	19
Middenspanning	72	64
Laagspanning	605	548
Overig	-	-
Aansluitdienst	699	631
Totaal elektriciteit	3.563	3.297
GAS		
Hoge druk	824	805
Lage druk	375	382
Overig	66	134
Transportdienst	1.265	1.321
Hoge druk	25	24
Lage druk	473	449
Overig	-	4
Aansluitdienst	498	477
Totaal gas	1.763	1.798
MEETDIENST		
Elektriciteit	174	159
Gas	133	115
Totaal meetdienst	307	274
TOTAAL	5.633	5.369
STATUTAIR	5.638	5.374
Vershil	5-	5-

¹ Stedin heeft nog activa die kwalificeren als hoogspanning. Deze bedienen de lager gelegen netvlakken.

BIJLAGEN - GESEGMENTEERDE INFORMATIE

De investeringen zijn uitgesplitst in onderstaande tabel:

x € 1 miljoen	2019	2018
Elektriciteit transport- en aansluitdienst	299	309
Gas transportdienst	134	88
Gas aansluitdienst	38	69
Meetdienst elektriciteit	36	38
Meetdienst gas	32	32
Totaal	539	536

AANSLUTING NAAR STATUTAIR

De verschillen tussen de statutaire en gereguleerde winst-en-verliesrekening zijn in onderstaande tabel opgenomen.

x € 1 miljoen	2019	2018
Netto-omzet		
Trafo (verhuur)	-1	-2
Niet gereguleerde overige omzet	-	-
	-1	-2
Overige opbrengsten		
Niet gereguleerde overige opbrengsten	-	-
	-	-
Overige bedrijfskosten		
Niet gereguleerde kosten	-	-
	-	-
Afschrijvingen		
Afschrijvingen niet regulatorisch	-16	-
	-16	-

De verschillen tussen de statutaire en gereguleerde balans zijn in onderstaande tabel opgenomen.

x € 1 miljoen	2019	2018
Materiële vaste activa		
Trafo's	-5	-5
	-5	-5
Kortlopende verplichtingen		
Verschil in resultaat gereguleerd en statutair	16	-1
Overig	-21	-4
	-5	-5

VERDEELSLEUTELS

Ten behoeve van de allocatie naar de domeinen Elektriciteit, Gas en Meetdienst en daarbinnen naar spannings- en drukniveaus zijn verdeelsleutels gehanteerd.

Netto-omzet

De verdeling van de netto-omzet is ontleend aan de administratie en (geaggregeerd) conform de verantwoording aan de ACM voor de reguleringsdata voor 2019 en 2018. De omzet Meetdomein bevat ook de omzet uit hoofde van meterwissels op verzoek van klanten (prioplaatsingen). De overige omzet betreft gerealiseerde ontvangen klantbijdragen voor net- en aansluitdienst, opgespoorde fraude, opbrengsten uit hoofde van de Wet Incassokosten en de overige omzet. Deze zijn ontleend aan de financiële administratie dan wel toegerekend op basis van de boekwaarde van de activa elektriciteit en gas.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder de overige bedrijfsopbrengsten zijn diensten ten behoeve van groepsmaatschappijen, resultaten uit hoofde van verkopen van materiële vaste activa en de overige opbrengsten verantwoord. Deze zijn verdeeld op basis van de boekwaarde van de activa elektriciteit en gas.

Afschrijvingen

De financiële activa-administratie bevat op actiefniveau een koppeling naar de domeinen. Voor elektriciteit en gas is hierbij tevens onderscheid gemaakt naar transport- en aansluitdienst. Activa die niet rechtstreeks zijn toe te wijzen aan elektriciteit en gas zijn verdeeld op basis van de verdeelsleutel van wel toe te wijzen activa. De betreffende activa zijn verantwoord onder de 'Overige activa'. De afschrijvingen voor de transportdienst elektriciteit zijn vervolgens nader verbijzonderd op basis van het 'Cascademodel' elektriciteit zoals beschreven in de Tarievenscode. De afschrijvingen voor de transportdienst gas zijn verbijzonderd naar hoge- en lage druk op basis van de capaciteit van de aansluitingen.

Overige bedrijfskosten

De bedrijfskosten worden gesplitst naar kosten van de transport- en aansluitdienst. Verbijzondering van de overige bedrijfskosten naar de domeinen heeft plaatsgevonden op basis van de verhoudingen van de kosten van de domeinen zoals verantwoord in de reguleringsdata 2019 en 2018. De verbijzondering binnen het domein elektriciteit naar transport- en aansluitdienst heeft plaatsgevonden op basis van de boekwaarde van de gereguleerde activa per ultimo 2019 en 2018.

De kosten voor transportdienst elektriciteit zijn vervolgens nader verbijzonderd op basis van het 'Cascademodel' elektriciteit. De kosten voor de transportdienst gas zijn nader verbijzonderd op basis van de capaciteit van de aansluitingen. De kosten voor zowel de aansluitdienst elektriciteit als gas zijn nader verbijzonderd op basis van de boekwaarde van de gereguleerde activa per ultimo 2019 en 2018, exclusief de niet rechtstreeks aan elektriciteit en gas toe te wijzen activa.

VOLUME INFORMATIE

In onderstaande tabellen is de volume-informatie over de jaren 2019 en 2018 opgenomen.

VOLUME TRANSPORTDIENST ELEKTRICITEIT

A. VOLUMES NETVLAKKEN HS EN TS	2019	2018
Afneemers TS (25 - 50 kV)		
Vastrecht transportdienst	78	78
kW gecontracteerd per jaar	707.513	656.511
kW max per maand	6.403.924	6.034.517
Afneemers TS (25 - 50 kV) maximaal 600 uur per jaar		
Vastrecht transportdienst	6	8
kW gecontracteerd per jaar	70.959	80.750
kW max per week	536.271	789.459
Afneemers Trafo HS+TS/MS		
Vastrecht transportdienst	183	178
kW gecontracteerd per jaar	584.377	574.211
kW max per maand	5.250.494	5.184.432
Afneemers Trafo HS+TS/MS maximaal 600 uur per jaar		
Vastrecht transportdienst	2	2
kW gecontracteerd per jaar	5.370	3.951
kW max per week	18.522	25.474
B. VOLUMES NETVLAK MS	2019	2018
Afneemers MS (1 - 20 kV) - Distributie		
Vastrecht transportdienst	3.771	3.671
kW gecontracteerd per jaar	1.659.238	1.656.827
kW max per maand	13.666.823	13.827.658
kWh tarief normaal	4.397.914.460	4.533.480.463
Afneemers Trafo MS/LS		
Vastrecht transportdienst	10.642	10.366
kW gecontracteerd per jaar	989.234	995.699
kW max per maand	7.502.206	7.556.220
kWh tarief normaal	2.010.974.826	2.061.872.921
Afneemers MS (1 - 20 kV) - Transport		
Vastrecht transportdienst	-	-
kW gecontracteerd per jaar	-	-
kW max per maand	-	-
kWh tarief normaal	-	-

BIJLAGEN - GESEGMENTEERDE INFORMATIE

C. VOLUMES NETVLAK LS	2019	2018
Afneemers LS		
Vastrecht transportdienst	6.580	6.717
kW gecontracteerd	397.208	445.984
kWh tarief laag	261.875.421	279.031.137
kWh tarief normaal	393.643.634	436.166.692
Kleinverbruikers (t/m 3*80 A op LS)		
Vastrecht transportdienst t/m 1*6A LS geschakeld	582.731	578.603
Vastrecht transportdienst t/m 3*80A op LS	2.063.192	2.043.881
Kleinverbruikers (t/m 3*80 A op LS) capaciteitstarieven		
> 3*63A t/m 3*80A	10.204	10.036
> 3*50A t/m 3*63A	14.681	14.567
> 3*35A t/m 3*50A	14.370	14.078
> 3*25A t/m 3*35A	39.620	39.029
t/m 3*25A + alle 1-fase aansluitingen ¹	1.984.317	1.966.171
t/m 1*6A op het geschakeld net	582.731	578.603

¹ Met uitzondering van de 1*6A aansluitingen op het geschakeld net.

De volumes zijn ontleend aan de verantwoording in de reguleringsdata aan de ACM en zijn tevens gebruikt voor de cascadering naar spanningsniveau volgens de tarievenscode.

D. VOLUMES BLINDVERMOGEN	2019	2018
kVArh blindvermogen MS en hoger	300.830.375	236.150.739
kVArh blindvermogen lager dan MS	21.921.126	21.173.737

VOLUMES TRANSPORTDEINST PERIODIEKE AANSLUITVERGOEDING ELEKTRICITEIT

A. VOLUMES PERIODIEKE AANSLUITVERGOEDING	2019	2018
Periodieke aansluitvergoeding (per aansluiting)		
t/m 1*6 A	582.731	578.603
> 1*6A t/m 3*25A	1.983.074	1.965.645
> 3*25A t/m 3*80A	83.872	82.866
> 1-fase aansluitingen t/m 1*10A (1)	1.243	527
> 3*80A t/m 175 kVA	11.557	11.227
> 175kVA t/m 1750kVA	4.344	4.226
> 1.750kVA t/m 3.000kVA	38	38
> 3.000kVA t/m 10.000kVA	187	188
Periodieke aansluitvergoeding meerlengte per meter > 25 meter		

VOLUME TRANSPORTDIENST GAS < 16 BAR

A. AANTAL KLEINVERBRUIKERS EN PROFIELGROOTVERBRUIKERS	2019	2018
Kleinverbruikers		
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik < 500 Nm3	283.531	280.099
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 500 Nm3 en < 4.000 Nm3	1.569.226	1.565.209
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 4.000 Nm3	38.199	39.053
> 10 en =< 16 m3(n)h	7.905	7.896
> 16 en =< 25 m3(n)h	13.012	13.222
> 25 en =< 40 m3(n)h	5.706	5.774
Profielgrootverbruikers		
> 40 en =< 65 m3(n)h	2.223	2.230
> 65 en =< 100 m3(n)h	2.826	2.898
> 100 en =< 160 m3(n)h	1.289	1.323
> 160 en =< 250 m3(n)h	283	294
> 250 m3(n)h	252	267
B. AANTAL TELEMETRIEGROOTVERBRUIKERS		
Aantal telemetriegrootverbruikers	2.001	2.038

VOLUME PERIODIEKE AANSLUITVERGOEDING GAS

A. AANTAL AFNEMERS PER AANSLUITCATEGORIE T/M 40 M ³ (N)H	2019	2018
Lage druk aansluitingen		
0 t/m 10 m3(n)/h	1.890.956	1.884.362
10 t/m 16 m3(n)/h	7.905	7.896
16 t/m 25 m3(n)/h	13.012	13.222
25 t/m 40 m3(n)/h	5.706	5.774
B. AANTAL AFNEMERS PER AANSLUITCATEGORIE > 40 M³(N)H		
Lage druk aansluitingen		
40 t/m 65 m3(n)/h	2.258	2.267
65 t/m 100 m3(n)/h	2.954	3.028
100 t/m 160 m3(n)/h	1.722	1.760
160 t/m 250 m3(n)/h	538	547
250 t/m 400 m3(n)/h	561	581
400 t/m 650 m3(n)/h	378	392
650 t/m 1000 m3(n)/h	254	263
1000 t/m 1600 m3(n)/h	114	114
1600 t/m 2500 m3(n)/h	49	51
vanaf 2500 m3(n)/h	47	48

BIJLAGEN - GESEGMENTEERDE INFORMATIE

De aantallen zijn ontleend aan de verantwoording in de reguleringsdata aan de ACM en zijn tevens gebruikt voor de cascadering naar drukniveau.

OVEREENKOMSTEN MET VERBONDEN PARTIJEN

Aan Stedin verbonden partijen zijn de geassocieerde deelnemingen, joint operations en tevens haar bestuurders en commissarissen. Stedin is een volledige dochteronderneming van Stedin Holding N.V. Stedin voldoet aan de in artikel 17b van de Elektriciteitswet 1998 gestelde eisen, wat betreft de financiële verhouding met verbonden maatschappijen.

Transacties tussen de vennootschap en haar deelnemingen die zijn opgenomen in de consolidatie worden geëlimineerd. Deze transacties worden derhalve niet afzonderlijk toegelicht. Op vorderingen met verbonden partijen is geen voorziening voor oninbaarheid gevormd. De vorderingen en schulden zijn niet zeker gesteld en zullen door bankbetalingen worden verrekend.

Binnen het kader van haar normale bedrijfsvoering sluit de vennootschap een aanzienlijk aantal transacties af met de aandeelhouder en verbonden maatschappijen. De verkopen aan en inkopen van verbonden partijen hebben plaatsgevonden volgens voorwaarden die in het normale economische verkeer met derden gebruikelijk zijn. Op grond van artikel 43 lid 6 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 lid 7 van de Gaswet, worden hieronder de overeenkomsten gemeld die Stedin kende met verbonden maatschappijen in het verslagjaar 2019, die een bedrag van € 4,5 miljoen te boven gaan.

Onderstaande opsomming geeft inzicht in de betreffende overeenkomsten. Stedin heeft:

- Financieringsovereenkomst gesloten met Stedin Holding N.V.;
- Dienstverleningsovereenkomst gesloten met DNWG Infra B.V.;
- Overeenkomst met Stedin Holding N.V. inzake specifieke bedrijfspanden en doorbelasting;
- Overeenkomst tot inhuur van personeel gesloten met Stedin Groep Personeels B.V.

BETER NETBEHEER

We willen beter presteren door de betrouwbaarheid van onze netten te verhogen, onze dienstverlening te verbeteren en de kwaliteit van onze producten en diensten te vergroten.

Betrouwbaarheid van onze netten

Energie is onmisbaar geworden in de wereld waarin wij leven. Daarom werken we aan een duurzaam energiesysteem waarin steeds meer lokaal wordt opgewekt. Een systeem dat ook in de toekomst betrouwbaar en betaalbaar is. Daarom werkt Stedin voortdurend aan het terugdringen van het aantal storingsminuten én aan het voorkomen van verstoringen in de energievoorziening.

Leveringsbetrouwbaarheid blijft hoog

De betrouwbaarheid van de energienetten wordt uitgedrukt in de jaarlijkse uitvalduur. Dit is het aantal minuten (elektriciteit) of seconden (gas) dat de klant gemiddeld in een kalenderjaar geen energietoevoer heeft als gevolg van onvoorziene onderbrekingen (storingen). Formele vaststelling van de uitvalduur elektriciteit en gas vindt plaats door de Autoriteit Consument & Markt. De leveringsbetrouwbaarheid van de netten was met 99,9962% onverminderd hoog en behoort daarmee tot de beste ter wereld. De gemiddelde tijd dat klanten zonder elektriciteit zaten, blijft nagenoeg gelijk in 2019 20 minuten (2018: 20 minuten). Bij het aardgasnet steeg de onderbrekingsduur van 89 naar 93 seconden.

Investing in de netten

De vraag naar energie infrastructuur is groter dan ooit en deze neemt alleen maar toe. Zo legde Stedin in 2019 1.034 kilometer elektriciteitskabels aan, dat is ruim 200 kilometer meer dan het jaar ervoor (2018: 806). Ook de groei van elektrisch vervoer gaat hard. Er werden 4 maal zoveel laadpunten aangesloten als vorig jaar; namelijk 4.961 (2018: 1.238). Om het netwerk betrouwbaar te houden, investeerden wij in 2019 € 530 miljoen in onderhoud, vervanging en vernieuwing van de netten. Dit is 1% minder dan in 2018 (538 mil). Onze netgedreven doelstellingen zijn grotendeels gerealiseerd in lijn met het budget. Op het gebied van gasvervangingen zijn er meer dan 27.000 primaire gasaansluitingen en ruim 120 kilometer brossle leidingen vervangen, beide meer dan de doelstelling. Voor elektravervangingen hebben we onze doelstelling grotendeels gerealiseerd. Het gaat hierbij om het vervangen van stations en netten en om activiteiten die gericht zijn op de energietransitie zoals het vergroten van de netcapaciteit en het investeren in een intelligent net.

Netstrategie en netbesturing

Dagelijks verwerken we data uit onze netten en assets. Door de inzichten die deze data verschaffen, zorgen we voor een goede, veilige en betrouwbare bedrijfsvoering. Ook kunnen we investeringen, onderhoud en werkzaamheden op basis hiervan plannen en uitvoeren. Veranderingen in het energielandschap en innovaties zorgen ervoor dat netbesturing steeds belangrijker wordt. Door (decentrale) opwekking en elektrificatie verandert het net in een complex energielandschap. De behoefte aan (lokaal) inzicht, digitale bestuurbaarheid en gegevensuitwisseling met andere partijen neemt drastisch toe. We bouwen continu aan ons digitale platform dat diensten en data levert voor beter netbeheer en het nieuwe energiesysteem. Ook in 2019 hebben we geïnvesteerd in netbesturingstechnologie en benodigde vaardigheden.

Hoge kwaliteit producten en diensten

Om in te spelen op de wensen van de klant is het noodzakelijk om te weten hoe onze klanten onze dienstverlening ervaren. Daarom laat Stedin klanttevredenheidsonderzoeken uitvoeren. Ieder jaar leggen we de lat voor klanttevredenheid hoger. Het streven was dat minimaal 69% van alle klanten van Stedin

ons een waardering toekent van 8 of hoger op een schaal van 1 tot 10. Uiteindelijk hebben we onze doelstelling overtroffen en kende 71% van de klanten ons een 8 of hoger toe. Voor het proces van aansluiten is de stijging significant: van 55% in 2018 naar 88% in 2019.

Aanbieden slimme meters

Begin 2015 zijn we gestart met het grootschalig aanbieden van slimme meters. Tot eind 2020 bieden de netbeheerders alle klanten met een gereguleerde kleinverbruikersaansluiting een slimme elektriciteits- en gasmeter aan. Het maatschappelijk streven is dat eind 2020 minimaal 80% van de huishoudens is voorzien van een slimme meter. Dit jaar hebben we bij 317.981 klanten een slimme meter aangeboden. Dit is net iets meer dan de doelstelling. Bij 81.9% van deze klanten is de slimme meter geplaatst. Het is nog steeds een haalbare doelstelling om in 2020 bij 80% van onze kleinverbruik klanten een slimme meter te hebben geplaatst.

DISCLAIMER

Dit document kan toekomstgerichte uitspraken en vooruitzichten bevatten, herkenbaar aan bewoordingen als “voorzien”, “voornemens”, “schatting”, “veronderstellen”, “verwachten” of de negatieve equivalenten van deze termen en andere vergelijkbare uitdrukkingen. Dergelijke toekomstgerichte uitspraken en vooruitzichten zijn gebaseerd op actuele verwachting en aannames over verwachte ontwikkelingen en andere factoren die van invloed kunnen zijn op Stedin Netbeheer B.V. Dit zijn geen historische feiten of garanties voor toekomstige prestaties. Werkelijke resultaten en gebeurtenissen kunnen afwijken van de huidige verwachtingen door factoren zoals economische trends, technologische ontwikkelingen, wijzigingen in wet- en regelgeving, gedrag van leveranciers en afnemers, valutarisico's, fiscale ontwikkelingen, financiële risico's of politieke, economische en sociale omstandigheden.

Anders dan op grond van verplichtingen op basis van wet- en regelgeving, verwerpt Stedin Netbeheer B.V. iedere verplichting of aansprakelijkheid om vooruitzichten en prognoses in dit document te herzien of aan te passen naar aanleiding van nieuwe informatie, toekomstige gebeurtenissen of anderszins, of om dergelijke aanpassingen of herzieningen publiekelijk bekend te maken.

Bepaalde onderdelen van de Jaarrekening zijn door onze accountant gecontroleerd. In de paragraaf Controleverklaring van de onafhankelijk accountant staat beschreven welke onderdelen en op welke wijze deze onderdelen door de accountant zijn gecontroleerd en beoordeeld.